

WYKAZ PUBLIKACJI
Księdza Profesora Michała Hellera

Publications of Professor Michał Heller

KSIĄŻKI – BOOKS

1. *Wobec Wszechświata*, Wyd. Znak, Kraków 1970.
2. *Spotkania z nauką*, Wyd. Znak, Kraków 1974.
3. *Początek świata*, Wyd. Znak, Kraków 1976.
4. M. Heller, M. Lubański, S. W. Ślaga, *Zagadnienia filozoficzne współczesnej nauki – Wstęp do filozofii przyrody*, ATK, Warszawa 1980.
5. M. Heller, J. Życiński, *Wszechświat i filozofia – Szkice z filozofii i historii nauki*, Polskie Towarzystwo Teologiczne, Kraków 1980.
6. M. Heller, M. Lubański, S. W. Ślaga, *Zagadnienia filozoficzne współczesnej nauki – Wstęp do filozofii przyrody*, ATK, Warszawa 1980 (drugie wydanie).
7. *Wszechświat i Słowo*, Wyd. Znak, Kraków 1981.
8. D. J. Raine, M. Heller, *The Science of Space-Time*, Pachart Publishing House, Tucson 1981.
9. Encountering the Universe, translated by A. Potocki, ed. by G. W. Collins, II, Pachart Publishing House, Tucson 1982.
10. M. Heller, J. Życiński, *Drogi myślących*, Polskie Towarzystwo Teologiczne, Kraków 1983.
11. *Ewolucja kosmosu i kosmologii*, PWN, Warszawa 1983.
12. *Usprawiedliwienie Wszechświata*, Wyd. Znak, Kraków 1984.
13. *Ewolucja kosmosu i kosmologii*, PWN, Warszawa 1985 (drugie wydanie).
14. M. Heller, J. Życiński, *Drogi myślących*, Polskie Towarzystwo Teologiczne, Kraków 1985 (drugie wydanie).
15. O. Godart and M. Heller, *Cosmology of Lemaître*, Pachart Publishing House (History of Astronomy Series, vol. 3), Tucson 1985.
16. *Questions to the Universe – Ten Lectures on the Foundations of Physics and Cosmology*, Pachart Publishing House, Tucson 1986.
17. *The World and the Word – Between Science and Religion*, Pachart Publishing House, Tucson 1986.
18. M. Heller, J. Życiński, *Wszechświat i filozofia – Szkice z filozofii i historii nauki*, Polskie Towarzystwo Teologiczne, Kraków 1986 (drugie wydanie).
19. *Teoretyczne podstawy kosmologii*, PWN, Warszawa 1988.
20. M. Heller, J. Życiński (przy współpracy M. Głódź, J. Szczęsnego, J. Urbańca), *Wszechświat – maszyna czy myśl? Filozofia mechanicyzmu: powstanie – rozwój – upadek*, Polskie Towarzystwo Teologiczne, Kraków 1988.

21. M. Heller, J. Życiński, *Dylematy ewolucji*, Polskie Towarzystwo Teologiczne, Kraków 1990.
22. *Osobliwy Wszechświat – Wstęp do teorii klasycznej osobliwości kosmologicznej*, PWN, Warszawa 1991.
23. *Rozmowy w nocy – Rekolekcyjne zamyślenia o sobie i Wszechświecie*, Biblos, Tarnów 1991.
24. M. Heller, A. Czernin, *U istoków kosmologii: Fridman i Lemetr*, Izd. Znanie, Moskwa 1991.
25. *Filozofia świata*, Wyd. Znak, Kraków 1992.
26. *Nowa fizyka i nowa teologia*, Biblos, Tarnów 1992.
27. *Filozofia nauki – Wprowadzenie*, OBI, Wydawnictwo Naukowe PAT, Kraków 1992.
28. *Theoretical Foundations of Cosmology – Introduction to the Global Structure of Space-Time*, World Scientific, Singapore–London 1992.
29. M. Heller, M. Lubański, S. Ślaga, *Zagadnienia filozoficzne współczesnej nauki – Wstęp do filozofii przyrody*, ATK, Warszawa 1992 (wydanie trzecie, zmienione).
30. *Moralność myślenia*, Biblos, Tarnów 1993.
31. *Fizyka ruchu i czasoprzestrzeni*, PWN, Warszawa 1993.
32. *Kosmiczna przygoda Człowieka Mądrego*, Wyd. Znak, Kraków 1994.
33. *Wszechświat u schyłku stulecia*, Wyd. Znak, Kraków 1994.
34. *Wszechświat i Słowo*, Wyd. Znak, Kraków 1994 (wydanie drugie, uzupełnione).
35. *Usprawiedliwienie Wszechświata*, Wyd. Znak, Kraków 1995 (wydanie drugie, zmienione i rozszerzone).
36. *Wieczność – czas – kosmos*, Wyd. Znak, Kraków 1995.
37. *Szczęście w przestrzeniach Banacha*, Wyd. Znak, Kraków 1995.
38. *Nauka i wyobrażenia*, Wyd. Znak, Kraków 1995.
39. *Mechanika kwantowa dla filozofów*, OBI – Biblos, Kraków–Tarnów 1996.
40. M. Heller, J. Życiński, *Dylematy ewolucji*, Biblos, Tarnów 1996 (wydanie drugie, zmienione).
41. M. Heller, J. Życiński, *Wszechświat – maszyna czy myśl?*, Biblos, Tarnów 1996 (wydanie drugie, zmienione).
42. *The New Physics and a New Theology*, przekład: G. V. Coyne, S. Giovannini, T. M. Sierotowicz, Vatican Observatory Publications 1996.
43. Lemaître, *Big Bang and the Quantum Universe (with His Original Manuscript)*, Pachart Publishing House, Tucson, 1996.
44. *Uchwycić przemijanie*, Wyd. Znak, Kraków 1997.
45. *Szczęście w przestrzeniach Banacha* [wznowienie pozycji 583], Wyd. Znak, Kraków 1997.
46. M. Heller, M. Lubański, S. Ślaga, *Zagadnienia filozoficzne współczesnej nauki. Wstęp do filozofii przyrody*, ATK, Warszawa 1997 (wydanie czwarte).
47. *Czy fizyka jest nauką humanistyczną?* Biblos, Tarnów 1998.
48. *Kosmologia kwantowa*, Prószyński i S-ka, Warszawa 2001.

KSIĄŻKI REDAGOWANE – BOOKS EDITED

1. *The Galileo Affair: A Meeting of Faith and Science*, Proceedings of the Cracow Conference, 24 to 27 May 1984, ed. by G. V. Coyne, M. Heller and J. Życiński, Specola Vaticana, Città del Vaticano 1985.
2. *The Expanding Universe: Lemaître's Unknown Manuscript*, ed. by M. Heller and O. Godart, Pachart Publishing House (History of Astronomy Series, vol. 2,) Tucson 1985.
3. *Filozofować w kontekście nauki*, red. M. Heller, A. Michalik, J. Życiński, Polskie Towarzystwo Teologiczne, Kraków 1987.
4. *Newton and the New Direction in Science*, Proceedings of the Cracow Conference, 25 to 29 May 1987, ed. by G. V. Coyne, M. Heller, J. Życiński, Specola Vaticana, Città del Vaticano 1988.
5. *Matematyczność przyrody*, red. M. Heller, J. Życiński, A. Michalik, OBI, Wydawnictwo Naukowe PAT, Kraków 1990.
6. *Spór o uniwersalia a nauka współczesna*, red. M. Heller, W. Skoczny, J. Życiński, OBI, Kraków 1991.
7. *Nieuniknione pytania*, red. M. Heller, J. Życiński, Biblos, Tarnów 1992.
8. *Kosmos i filozofia*, red. Z. Gołda, M. Heller, Biblos – OBI, Tarnów–Kraków 1994.
9. *Modern Methods in Classical and Quantum Gravity*, Proceedings, Sintra, July 1995, red. Z. Gołda, M. Heller, „Acta Cosmologica” 21, nr 2, 1995.
10. *Obrazy świata w teologii i naukach przyrodniczych*, red. M. Heller, S. Budzik, S. Wszolek, Biblos, Tarnów 1996.
11. *Otwarta nauka i jej zwolennicy*, red.: M. Heller, J. Urbaniec, OBI – Biblos, Kraków–Tarnów 1996.
12. *Foundations of Science 2*, nr 1, 1997, guest editors: M. Heller, J. Urbaniec.
13. *Granice nauki*, red. M. Heller, J. Mączka, J. Urbaniec, OBI – Biblos, Kraków–Tarnów 1997.
14. *Początek świata – Biblia a nauka*, red. M. Heller, M. Drożdż, Biblos, Tarnów 1998.
15. *Sensy i nonsensy w nauce i filozofii*, ed. M. Heller, J. Mączka, J. Urbaniec, OBI – Biblos, Kraków–Tarnów 1999.
16. M. Heller, Z. Liana, J. Mączka, W. Skoczny, *Nauki przyrodnicze a teologia: Konflikt i współistnienie*, Seria Academica, OBI – Biblos, Kraków–Tarnów 2001.

ARTYKUŁY MATEMATYCZNO-FIZYCZNE I KOSMOLOGICZNE –
PAPERS ON MATHEMATICS, PHYSICS AND COSMOLOGY

1. *Some Remarks About Two Trials of Mach's Principle Realization*, „Acta Physica Polonica” B1:1970, z. 2, s. 123–130.
2. *Mach's Principle and Differentiable Manifolds*, „Acta Physica Polonica” B1:1970, z. 2, s. 131–138.

3. M. Heller, Z. Klimek, L. Suszycki, *Imperfect Fluid Friedmannian Cosmology*, „Astrophysics and Space Science” 20:1973, s. 205–212.
4. M. Heller, L. Suszycki, *Dust-Filled Viscous Universes*, „Acta Physica Polonica” B5:1974, s. 345–351.
5. *On the Interpretative Paradox in Cosmology*, „Acta Cosmologica” 2:1974, s. 37–41.
6. M. Heller, Z. Klimek, K. Rudnicki, *Observational Foundations for Assumptions in Cosmology*, [w:] *Confrontation of Cosmological Theories with Observational Data (Symposium IAU, Cracow)*, ed. by M. S. Longair, Reidel Publishing Company 1974, s. 3–11.
7. M. Heller, L. Suszycki, *The Influences of Bulk Viscosity on the Existence of the Initial Singularity*, [w:] *Confrontation of Cosmological Theories with Observational Data (Symposium IAU, Cracow)*, ed. by M. S. Longair, Reidel Publishing Company 1974, s. 287–289.
8. *Mach’s Principle and Bundle of Geometric Quantities*, „Astrophysics and Space Science” 32:1975, L29–L31.
9. *Energy Conditions and Inhomogenities in the Universe*, „Astrophysics and Space Science” 33:1975, L33–L35.
10. M. Heller, Z. Klimek, *Viscous Universes without Initial Singularity*, „Astrophysics and Space Science” 33:1975, L37–L39.
11. *Some Remarks about the Concept of Cosmic Time*, „Acta Cosmologica” 32:1975, s. 41–44.
12. *Space-Time Manifolds and the Inertial Frames*, „Acta Cosmologica” 32:1975, s. 45–48.
13. *Rotating Bodies in General Relativity*, „Acta Cosmologica” 32:1975, s. 97–107.
14. *Global Time Problem in Relativistic Cosmology*, „Annales de la Société Scientifique de Bruxelles” 4/89:1975, s. 522–532.
15. M. Heller, M. Reinhardt, *Meaningless Questions in Cosmology and Relativistic Astrophysics*, „Zeitschrift für Naturforschung” 31a:1976, s. 1271–1276.
16. *Space-Time Structures*, „Acta Cosmologica” 6:1977, s. 109–128.
17. *Nabludatelnyje osnovania kosmologiczeskich gipotez*, [w:] *Kosmologia – teoria i nabludienia*, Izd. Mir, Moskwa 1978, s. 15–26.
18. *Wlijanije obiemnoj wjaskosti na suszczestwowanije naczalnoj singuljarnosti*, [w:] *Kosmologia – teoria i nabludienia*, Izd. Mir, Moskwa 1978, s. 366–368.
19. *Singularities in Viscous Universes*, „Acta Cosmologica” 7:1978, s. 7–15.
20. *Local – Large Scale – Global. On Certain Methodological Questions of Cosmology*, „Acta Cosmologica” 7:1978, s. 83–99.
21. M. Heller, T. Grabińska, M. Zabierowski, *Local Electromagnetic Field Propagation in the Imperfect Fluid Friedman Cosmology*, „Acta Physica Polonica” B10:1979, s. 663–665.
22. *The Manifold Model for Space-Time*, „Acta Cosmologica” 10:1981, s. 33–50.

23. *Relativistic Model for Space-Time*, „Acta Cosmologica” 10:1981, s. 53–69.
24. M. Heller, A. Staruszkiewicz, *Fuzzy Space-Time*, „Zeitschrift für Naturforschung” 36a: 1981, s. 609–610.
25. *Matter and Radiation Models in the Standard Universe*, „Acta Cosmologica” 11:1982, s. 11–25.
26. M. Heller, M. Szydłowski, *Remark on an Application of the Banach Metric Method to Cosmology*, „Acta Physica Polonica” B13:1982, s. 375–377.
27. M. Heller, M. Ostrowski, A. Woszczyzna, M. Szydłowski [nazwisko tego ostatniego opuszczono w druku przez pomyłkę], *Steady-State versus Viscous Cosmology*, „Astrophysics and Space Science” 87:1982, s. 425–433.
28. M. Heller, M. Szydłowski, *Viscous Cosmological Models with Matter and Radiation*, „Acta Physica Polonica” B14:1983, s. 303–306.
29. M. Heller, M. Szydłowski, *Tolman’s Cosmological Models*, „Astrophysics and Space Science” 90:1983, s. 327–335.
30. M. Heller, Z. Golda i M. Szydłowski, *Structurally Stable Approximations to Friedman-Lemaître World Models*, „Astrophysics and Space Science” 90:1983, s. 313–326.
31. M. Szydłowski, M. Heller, *Equation of State and Equation Symmetries in Cosmology*, „Acta Physica Polonica” B14:1983, s. 571–580.
32. J. Gruszcak, M. Heller, M. Szydłowski, *The Universe as a Stochastic Process*, „Physics Letters” A100:1984, s. 82–84.
33. M. Szydłowski, M. Heller, Z. Golda, *Structural Stability Properties of Friedman Cosmology*, „General Relativity and Gravitation” 16:1984, nr 9, s. 877–890.
34. J. Gruszcak, M. Heller, *Singularities in a Stochastically Predictable Universe*, „Physics Letters” A106:1984, s. 13–15.
35. M. Heller, P. Multarzyński, W. Sasin, *The Algebraic Approach to Space-Time Geometry*, „Acta Cosmologica” 16:1984, s. 53–55.
36. *Physics and Cosmology – Geometry for Grand Unification*, „Acta Cosmologica” 13:1985, s. 35–54.
37. M. Heller, G. Siemieniec, *Empirical Evidence for Inertial Mass Anisotropy*, „Acta Cosmologica” 13:1985, s. 55–63.
38. M. Szydłowski, M. Heller, Z. Golda, *Stochastic Properties of the Friedman Dynamical System*, „Acta Physica Polonica” B16:1985, s. 791–798.
39. M. Heller, M. Szydłowski, A. Woszczyzna, *Cosmic Time and Chaos*, „Acta Physica Polonica” B17:1986, s. 11–18.
40. M. Szydłowski, M. Heller, Z. Golda, *Stochastic Time Scale for the Universe*, „Acta Physica Polonica” B17:1986, s. 19–24.
41. M. Demiański, Z. A. Golda, M. Heller, M. Szydłowski, *The Dimensional Reduction in a Multi-dimensional Cosmology*, „Classical and Quantum Gravity” 3:1986, s. 1199–1205.
42. *On the Cosmological Problem*, „Acta Cosmologica” 14:1986, s. 57–72.

43. *Big Bang on Ultimate Questions, Origin and Early History of the Universe*, [w:] *Proceedings of the 26th Lige International Astrophysical Colloquium*, July 1–4, 1986, Université de Liège, Institut d'Astrophysique 1987, s. 411–431.
44. M. Demiański, M. Heller, M. Szydłowski, *Dynamics of Multidimensional Generalization of Bianchi Type – IX Cosmological Models*, „Physical Revue” D36: 1987, s. 2945–2854.
45. M. Demiański, Z. A. Golda, M. Heller, M. Szydłowski, *Kantowski-Sachs Multidimensional Cosmological Models and Dimensional Reduction*, „Classical and Quantum Gravity” 5:1988, s. 733–742.
46. J. Gruszczak, M. Heller, P. Multarzyński, *A Generalization of Manifolds as Space-Time Models*, „Journal of Mathematical Physics” 29 (December) 1988, s. 2576–2580.
47. P. Multarzyński, M. Heller, *The Differential and Cone Structures of Space-Time*, „Foundations of Physics” 20:1990, s. 1005–1015.
48. A. Woszczyzna, M. Heller, *Is a Horizon-free Cosmology Possible*, „General Relativity and Gravitation” 22:1990, nr 12, s. 1367–1386.
49. M. Heller, W. Sasin, *Regular Singularities in Space-Time*, „Acta Cosmologica” 17:1991, s. 7–18.
50. M. Heller, P. Multarzyński, W. Sasin, Z. Żekanowski, *Local Differential Dimension of Space-Time*, „Acta Cosmologica” 17:1991, s. 19–26.
51. J. Gruszczak, M. Heller, Z. Pogoda, *Cauchy Boundary and b-Incompleteness of Space-Time*, „International Journal of Theoretical Physics” 30:1991, s. 555–565.
52. *Algebraic Foundations of the Theory of Differential Spaces*, „Demonstratio Mathematica” 24:1991, nr 3–4, s. 349–364.
53. *Einstein Algebras and General Relativity*, „International Journal of Theoretical Physics” 31:1992, nr 2, s. 277–278.
54. M. Heller, P. Multarzyński, W. Sasin, Z. Żekanowski, *On Some Generalizations of the Manifold Concept*, „Acta Cosmologica” 18:1992, s. 31–44.
55. J. Gruszczak, M. Heller, W. Sasin, *Quasiregular Singularity of a Cosmic String*, „Acta Cosmologica” 18:1992, s. 45–55.
56. M. Heller, W. Sasin, A. Trafny, Z. Żekanowski, *Differential Spaces and New Aspects of Schmidt's b-Boundary of Space-Time*, „Acta Cosmologica” 18:1992, s. 57–75.
57. T. Stawicki, M. Szydłowski, M. Heller, *On Dynamical Dimensional Reduction*, „Physics Letters”, A173:1993, s. 247–251.
58. *Geometry of Transition to Quantum Gravity Regime*, „Acta Physica Polonica” B24: 1993, s. 911–926.
59. M. Heller, W. Sasin, *Generalized Friedman's Equation and Its Singularities*, „Acta Cosmologica” 19:1993, s. 23–33.
60. W. Sasin, M. Heller, *Space-Time with Boundary as a Generalized Differential Space*, „Acta Cosmologica” 19:1993, s. 35–44.
61. A. Woszczyzna, M. Heller, *Particle Horizon – A Generic Property of the Universe*, „Acta Cosmologica” 19:1993, s. 45–57.

62. J. Gruszcak, M. Heller, *Differential Structure of Space-Time and Its Prolongations to Singular Boundaries*, „International Journal of Theoretical Physics” 32:1993, s. 625–648.
63. M. Szydłowski, M. Heller, B. Łapeta, *Evolution of the Density Parameter in Multidimensional Cosmologies*, „Physical Revue” D47:1993, s. 460–467.
64. M. Heller, W. Sasin, *The Structure of the b -Completion of Space-Time*, „General Relativity and Gravitation” 26:1994, s. 797–811.
65. M. Szydłowski, M. Heller, *Lyapunov Characteristic Time Scale in the Mixmaster World Models*, „Acta Cosmologica” 20:1994, nr 1, s. 17–26.
66. *Space and Time in Quantum Mechanics*, „Acta Cosmologica” 20:1994, nr 2, s. 129–145.
67. M. Heller, W. Sasin, *Sheaves of Einstein Algebras*, „International Journal of Theoretical Physics” 34:1995, s. 387–398.
68. M. Heller, W. Sasin, *Structured Spaces and Their Application to Relativistic Physics*, „Journal of Mathematical Physics” 36:1995, s. 3644–3662.
69. M. Heller, W. Sasin, *Anatomy of the Elementary Quasi-Regular Singularity*, „Acta Cosmologica” 21:1995, nr 1, s. 47–60.
70. M. Heller, W. Sasin, *Superstructured Spaces*, „Acta Cosmologica” 21:1995, nr 1, s. 61–70.
71. *Commutative and Non-commutative Einstein Algebras*, „Acta Cosmologica” 21:1995, nr 2, s. 235–245.
72. M. Szydłowski, M. Heller, W. Sasin, *Geometry of Spaces with the Jacobi Metric*, „Journal of Mathematical Physics” 37:1996, s. 346–360.
73. M. Heller, W. Sasin, *Noncommutative Structure of Singularities in General Relativity*, „Journal of Mathematical Physics” 37:1996, s. 5665–5671.
74. *La matière, quelle importance lui donner? (La matière vue par la physique et la cosmologie)*, (przekład z ang. L. Morren), „Revue des Questions Scientifiques” 1996, nr 167, s. 121–130.
75. M. Heller, W. Sasin, *The Closed Friedman World Model with the Initial and Final Singularities as Non-commutative Space*, [w:] Banach Center Publications, vol. 41: *Mathematics of Gravitation*, part I: *Lorentzian Geometry and Einstein Equations*, ed. P. T. Chruściel, Warszawa 1997, s. 153–162.
76. M. Heller, W. Sasin, *Rigorous Model of Classical Spacetime Foam*, „International Journal of Theoretical Physics” 36:1997, s. 1441–1455.
77. M. Heller, W. Sasin, D. Lambert, *Groupoid Approach to Noncommutative Quantization of Gravity*, „Journal of Mathematical Physics” 38:1997, s. 5840–5853.
78. *Teoria grawitacji i kosmologia*, [w:] XXXIV Zjazd Fizyków Polskich (15–18 września 1997, Katowice), materiały zjazdu, red. Jerzy Warczewski, Deni-Press, Katowice 1997, s. 52–58.

79. M. Heller, W. Sasin, *Einstein – Podolski – Rosen Experiment from Non-commutative Geometry*, [w:] *Particles, Fields, and Gravitation*, AIP Conference Proceedings, Łódź, April 1998, ed. J. Rembieliński, American Institute of Physics, Woodbury, New York 1998, s. 234–241.
80. M. Heller, D. Lambert, J. Madore, *A Brief History of Noncommutative Space-Time*, „Acta Cosmologica” 24:1998, no 1, s. 51–69.
81. *Some Conceptual Problems of the Groupoid Approach to Noncommutative Quantization of Gravity*, „Acta Cosmologica” 24:1998, no 1, s. 71–85.
82. M. Heller, W. Sasin, *Emergence of Time*, „Physics Letters”, A250:1998, s. 48–54.
83. M. Heller, W. Sasin, *Origin of Classical Singularities*, „General Relativity and Gravitation” 31:1999, s. 555–570.
84. M. Heller, W. Sasin, *Noncommutative Unification of General Relativity and Quantum Mechanics*, „International Journal of Theoretical Physics” 38:1999, s. 1619–1642.
85. M. Heller, W. Sasin, Z. Odrzygóźdź, *State Vector Reduction as a Shadow of Noncommutative Dynamics*, „Journal of Mathematical Physics” 41:2000, s. 5168–5179.

ARTYKUŁY FILOZOFICZNE, TEOLOGICZNE I POPULARNO-NAUKOWE
– PHILOSOPHICAL, THEOLOGICAL AND POPULARIZED SCIENTIFIC
PAPERS

1. M. Heler, Z. Kolenda, *Zastosowanie zasady wzrostu entropii do niektórych modeli kosmologicznych*, „Roczniki Filozoficzne” 12:1964, z. 3, s. 93–98.
2. *Czasoprzestrzenne kontinuum szczególnej teorii względności*, „Roczniki Filozoficzne” 13:1965, z. 3, s. 75–86.
3. *„Stwarzanie” materii jako prawo fizyki*, „Roczniki Filozoficzne” 14:1966, z. 3, s. 93–98.
4. *Seryjne modele wszechświata*, „Roczniki Filozoficzne” 15:1967, z. 3, s. 73–88.
5. *Wszechświat jest względny*, „Tygodnik Powszechny” 22 stycznia 1967, nr 4 (939).
6. *Dlaczego niebo nie świeci?*, „Tygodnik Powszechny” 2 kwietnia 1967, nr 14 (949).
7. *Modele Wszechświata*, „Tygodnik Powszechny” 3 września 1967, nr 36 (971).
8. *Czy materia powstaje z niczego*, „Tygodnik Powszechny” 1 października 1967, nr 40 (975).
9. *Fantazja czy nauka*, „Tygodnik Powszechny” 24 grudnia 1967, nr 52/53 (987/88).
10. *Radioastronomia i kwazary*, „Tygodnik Powszechny” 17 marca 1968, nr 11 (999).

11. *Początek świata*, „Tygodnik Powszechny” 5 maja 1968, nr 18 (1006).
12. *Antyświaty*, „Tygodnik Powszechny” 16 czerwca 1968, nr 24 (1012).
13. *Spór o przestrzeń*, „Tygodnik Powszechny” 11 sierpnia 1968, nr 32 (1020).
14. *Spór o czas*, „Tygodnik Powszechny” 15 września 1968, nr 37 (1025).
15. *Chwila zero*, „Tygodnik Powszechny” 24 listopada 1968, nr 47 (1035).
16. *Definicja terminu „Wszechświat” w kosmologii relatywistycznej*, „Roczniki Filozoficzne” 16, z. 3, 1968, s. 45–61.
17. *Zasady zachowania i wieczności materii*, „Tygodnik Powszechny” 27 stycznia 1969, nr 2 (1042).
18. *Sobór a sprawa numer jeden naszych czasów*, „Znak” 1969, nr 177, s. 335–347.
19. *Filozofia stworzenia*, „Tygodnik Powszechny” 27 kwietnia 1969, nr 17 (1057).
20. *Ziemia – ojczyzna ludzi*, „Tygodnik Powszechny” 27 lipca 1969, nr 30 (1070).
21. *Kosmiczne rendez-vous*, „Tygodnik Powszechny” 10 sierpnia 1969, nr 32 (1072).
22. *„E równa się mc kwadrat” [głos w dyskusji]*, „Znak” 1969, nr 181–182, s. 889–891.
23. *Czy można zobaczyć początek świata?*, „Tygodnik Powszechny” 9 listopada 1969, nr 45 (1085).
24. *O ewolucji kosmosu i jej początku (Uwagi z pogranicza filozofii przyrody i kosmologii)*, „Znak” 1969, nr 185, s. 1456–1466.
25. *Ewolucyjny charakter seryjnych modeli Wszechświata*, „Roczniki Filozoficzne” 17:1969, z. 3, s. 59–68.
26. *Bóg fizyków*, „Znak” 1970, nr 188–189, s. 177–186.
27. *Czy matematyka jest poezją?* [spotkania z nauką – 1], „Tygodnik Powszechny” 17 maja 1970, nr 20 (1112).
28. *Kryterium falsyfikacji a ogólna teoria względności*, „Studia Philosophiae Christianae” 1:1970, s. 41–67.
29. *Przyroda jest matematyczna*, [spotkania z nauką – 2], „Tygodnik Powszechny” 21 czerwca 1970, nr 25 (1117).
30. *Tautologie i eksperymenty*, [spotkania z nauką – 3], „Tygodnik Powszechny” 11 października 1970, nr 41 (1133).
31. *Zasada Macha w kosmologii relatywistycznej*, „Roczniki Filozoficzne” 18:1970, z. 3, s. 27–52.
32. *Postęp i przemijanie*, [Spotkania z nauką – 4], „Tygodnik Powszechny” 15 listopada 1970, nr 46 (1138).
33. *Kosmiczne wymiary Wcielenia*, „Tygodnik Powszechny” 20–27 grudnia 1970, nr 51–52 (1143–1144).
34. *Jak produkować fizyków?*, „Tygodnik Powszechny” 3 stycznia 1971, nr 1(1145).
35. *Co sądzić o początku świata?*, „Znak” 199, 1971, s. 55–72.
36. *Konstrukcja relatywistycznego modelu Wszechświata*, „Postępy Astronomii” 19:1971, z. 1, s. 45–56.

37. *Ziemia planeta grobów – refleksje wielkanocne*, „Tygodnik Powszechny” 11 kwietnia 1971, nr 15 (1159).
38. *Zasada Macha w ujęciu Wheelera*, „Roczniki Filozoficzne” 19, 1971, z. 3, s. 53–59.
39. *Własności czasu według Z. Augustynka*, „Analecta Cracoviensia” 3:1971, s. 117–123.
40. *Względność i przygodność*, [w:] Księga Pamiątkowa Jubileuszu Seminarium Duchownego w Tarnowie, Tarnów 1972, s. 87–100.
41. *Operacjonizm w fizyce*, [w:] Księga Pamiątkowa Jubileuszu Seminarium Duchownego w Tarnowie, Tarnów 1972, s. 100–110.
42. *Pojęcie kreacjonizmu a współczesna kosmologia*, „Znak” 1972, nr 213, s. 322–329.
43. *Czy zbędna hipoteza?*, „Tygodnik Powszechny” 23 kwietnia 1972, nr 17 (1213).
44. *Współczesna fizyka i bogowie Homera*, „Tygodnik Powszechny” 4 czerwca 1972, nr 23 (1219).
45. *O czym się nie śniło filozofom*, „Tygodnik Powszechny” 9 lipca 1972, nr 28 (1224).
46. *Kopernik jako relatywista*, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 17:1972, nr 2, s. 235–242.
47. *Złośliwość czy wyrafinowanie?* [sprawozdanie z pewnej dyskusji], „Znak” 1972, nr 217–218, s. 1110–1115.
48. *Kosmologia Robertsona – Walkera a kosmologia Friedmana*, „Postępy Astronomii” 20:1972, z. 3, s. 241–250.
49. *Przed fizyką jest człowiek*, „Tygodnik Powszechny” 29 października 1972, nr 44 (1240).
50. *Zasada kosmologiczna w kosmologii Friedmanowskiej*, „Roczniki Filozoficzne” 50:1972, z. 3, s. 59–75.
51. *Zasada Kopernika we współczesnej kosmologii*, „Studia Warmińskie” 9, 1972, s. 205–210.
52. M. Heller, K. Rudnicki, *Ewolucja zasady kosmologicznej (Studium Kopernikowskie)*, „Analecta Cracoviensia” 4:1972, s. 33–49.
53. *Kopernik i światopogląd*, „Tygodnik Powszechny” 22 kwietnia 1973, nr 16 (1265).
54. *O strukturze – ewolucji Wszechświata (1): Uśmiech bez kota, czyli o obserwacyjnych podstawach kosmologii*, „Znak” 1973, nr 229, s. 883–895.
55. *O strukturze – ewolucji Wszechświata (2): Skala czasu*, „Znak” 1973, nr 230, s. 1070–1080.
56. *O strukturze – ewolucji Wszechświata (3): Struktura czasoprzestrzeni*, „Znak” 1973, nr 231, s. 1190–1199.
57. *Kometa*, „Tygodnik Powszechny” 11 listopada 1973, nr 45 (1294).
58. *O strukturze – ewolucji Wszechświata (4): Jak się stwarza światy?*, „Znak” 1973, nr 232, s. 1327–1340.
59. *Kreacjonizm a współczesna kosmologia*, „Ateneum Kapłańskie” 1973, nr 389, s. 393–400.

60. *Kopernikowskie układy odniesienia w ogólnej teorii względności*, „Roczniki Filozoficzne” 21:1973, z. 3, s. 43–52.
61. *O strukturze – ewolucji Wszechświata (5): Struktura próżni*, „Znak” 1974, nr 235, s. 95–103.
62. *O strukturze – ewolucji Wszechświata (6): Mały traktat o metodzie*, „Znak” 1974, nr 236, s. 234–236.
63. *O strukturze – ewolucji Wszechświata (7): Dyskusja na temat nieskończoności świata*, „Znak” 1974, nr 237, s. 361–373.
64. *Dzieje pewnego rozumienia Zasady Macha*, „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 19:1974, nr 1, s. 59–69.
65. *O strukturze – ewolucji Wszechświata (8): Rzeczy najpospolitsze i najzwyklejsze*, „Znak” 1974, 241–242, s. 1003–1013.
66. *Space-Time Manifolds and Relativity of Time*, „Studia Philosophiae Christianae” 10:1974, s. 49–56.
67. *O strukturze – ewolucji Wszechświata (9): Czy Pan Bóg interesuje się teorią względności?*, „Znak” 1974, nr 245, s. 1484–1493.
68. *Mechanizmy postępu [na marginesie lektury: Zasada korespondencji w fizyce a rozwój nauki, pod red. W. Krajewskiego]*, „Znak” 1974, nr 249, s. 363–369.
69. *Sciamy wektorowy model pola bezwładności*, „Roczniki Filozoficzne” 22:1974, z. 3, s. 23–33.
70. *„Stwarzanie” materii a kosmologiczny model de Sittera*, „Roczniki Filozoficzne” 22: 1974, z. 3, s. 53–57.
71. *Mach’s Principle and the Principle of Equivalence*, „Studia Philosophiae Christianae” 11:1975, s. 93–101.
72. *Co nowego w Kosmosie?*, „Tygodnik Powszechny” 2 lutego 1975, nr 5 (1358).
73. *Przemiany współczesnej kosmologii*, „Studia i Materiały z Dziejów Nauki Polskiej” Seria C 1975, z. 20, s. 107–140.
74. M. Heller, A. Staruszkiewicz, *A Physicist’s View on the Polemics between Leibniz and Clarke*, „Organon” 11:1975, s. 205–213.
75. *The Influence of Mach’s Thought on Contemporary Relativistic Physics*, „Organon” 11:1975, s. 271–283.
76. *Matematyczny model czasoprzestrzeni*, „Roczniki Filozoficzne”, 23:1975, z. 3, s. 21–36.
77. M. Heller, O. Godart, *La théorie du „Big-Bang” et l’hypothèse de l’atome primitif*, „Revue des Questions Scientifiques” 1976, nr 147, s. 3–17.
78. *Filozof Słowa*, „Znak” 1976, nr 260, s. 251–257.
79. *Na marginesach lektur*, „Znak” 1976, nr 262, s. 584–601.
80. *Lemaître i jego dzieło*, „Znak” 1976, nr 264, s. 871–877.
81. *Kosmologia Lemaître’a*, „Postępy Astronomii” 24:1976, s. 151–162.
82. *W kręgu nauki i wiary (1): Antynomie rozwoju*, „Znak” 1977, nr 271, s. 3–13.
83. *Przypis do Platona*, „Znak” 1977, nr 271, s. 109–113.

84. *W kręgu nauki i wiary* (2): *Antynomie współistnienia*, „Znak” 1977, nr 274, s. 455–464.
85. *W kręgu nauki i wiary* (3): *Antynomie działania*, „Znak” 1977, nr 275, s. 579–587.
86. *W kręgu nauki i wiary* (4): *Dzisiejszymi oczami na dawne spory*, „Znak” 1977, nr 277–278, s. 904–912.
87. *W kręgu nauki i wiary* (5): *Sprawdziany sensu*, „Znak” 1977, nr 279, s. 1054–1064.
88. *Jeszcze o hipotezie śmierci cieplnej Wszechświata*, „Tarnowskie Studia Teologiczne” 4:1977, s. 43–53.
89. *W kręgu nauki i wiary* (6): *Wielowymiarowa logika wiary*, „Znak” 1977, nr 280, s. 1169–1178.
90. *W kręgu nauki i wiary* (7): *Życie symboli*, „Znak” 1977, nr 281–282, s. 1433–1439.
91. *Globalny czas w kosmologii relatywistycznej*, „Roczniki Filozoficzne” 25:1977, z. 3, s. 37–45.
92. *W kręgu nauki i wiary* (8): *W niewoli języka*, „Znak” 1978, nr 283, s. 109–118.
93. *W kręgu nauki i wiary* (9): *Od symbiozy do syntezy*, „Znak” 1978, nr 285, s. 344–352.
94. *W kręgu nauki i wiary* (10): *Pytanie Piłata*, „Znak” 1978, nr 286–287, s. 640–647.
95. *Ewolucja Kosmosu i Kosmologii. I. Kosmologiczne rozważania Einsteina*, „Urania” luty 1978, nr 49, s. 34–44.
96. *Ewolucja Kosmosu i Kosmologii. II. Dziwny świat Wilhelma de Sittera*, „Urania” marzec 1978, nr 49, s. 66–72.
97. *Ewolucja Kosmosu i Kosmologii. III. Era Hubble’a*, „Urania” nr 49, kwiecień 1978, s. 98–105.
98. *Ewolucja Kosmosu i Kosmologii. IV. Kosmologia Friedmana*, „Urania” maj 1978, nr 49, s. 131–137.
99. *Ewolucja Kosmosu i Kosmologii. V. Od obserwacji do teorii*, „Urania” czerwiec 1978, nr 49, s. 162–166.
100. *Les cosmologies de Lemaître et Friedman dans le contexte moderne*, „Ciel et Terre” 1978, nr 94, s. 123–136.
101. *Przyczynek do sporu o istnienie świata*, „Znak” 1978, nr 283, s. 145–147.
102. *Odkrywanie czwartego świata, czyli geometria ludzkiego poznania*, „Znak” 1978, 288, s. 778–785.
103. *Extrapolation towards the Beginning in Relativistic Cosmology*, „The Astronomy Quarterly” 2:1978, s. 209–224.
104. *Het universum als wetenschappelijke mythe*, „Streven” November 1978, s. 131–143.
105. *Uwagi o metodologii i kosmologii*, „Roczniki Filozoficzne” 26:1978, z. 3, s. 65–75.
106. *Zasady ekstrapolacji – uwagi na marginesie kosmologii*, „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 1978/79, nr 1, s. 23–31.

107. M. Heller, O. Godart, *Un travail inconnu de Georges Lemaître*, „Revue des Histoire des Sciences” 31:1978, nr 1, s. 345–349; potem następuje opracowany przez tych samych autorów artykuł: G. Lemaître, *L’Univers, problème accessible à la science humaine*, s. 349–359.
108. O. Godart, M. Heller, *Les Relations entre la Science et la foi chez Georges Lemaître*, Commentarii, „Pontificia Academia Scientiarum” 3, nr 21 [brak roku wydania], s. 1–12.
109. *Ewolucja kosmosu i kosmologii. VI. Od teorii do obserwacji*, „Urania” styczeń 1979, nr 50, s. 2–5.
110. *Ewolucja kosmosu i kosmologii. VII. Obserwacyjna kosmologia Hubble’a*, „Urania” styczeń 1979, nr 50, s. 5–9.
111. *Ewolucja kosmosu i kosmologii. VIII. Początek i koniec Wszechświata*, „Urania” luty 1979, nr 50, s. 34–39.
112. *Ewolucja kosmosu i kosmologii. IX. Dyskusja o ewolucji Wszechświata*, „Urania” marzec 1979, nr 50, s. 66–74.
113. *Rekolekcje dla poszukujących (1): Wszechświat i myśl*, „Tygodnik Powszechny” 29 kwietnia 1979, nr 17 (1579).
114. *Rekolekcje dla poszukujących (2): Wszechświat i człowiek*, „Tygodnik Powszechny” 6 maja 1979, nr 18 (1580).
115. *Rekolekcje dla poszukujących (3): Wszechświat i czas*, „Tygodnik Powszechny” 13 maja 1979, nr 19 (1581).
116. M. Heller, O. Godart, *Einstein – Lemaître: rencontre d’idées*, „Revue des Questions Scientifiques” 1979, nr 150, s. 23–43.
117. *Rekolekcje dla poszukujących (4): Wszechświat i ewolucja*, „Tygodnik Powszechny” 20 maja 1979, nr 20 (1582).
118. *Potrzeba mi innego Wszechświata*, „Znak” 1979, nr 297, s. 265–266.
119. *Aktualne problemy kosmologii*, „Urania” kwiecień 1979, nr 50, s. 98–106.
120. *Pierwsze trzy minuty kosmicznej ewolucji*, „Urania” maj 1979, nr 50, s. 136–138.
121. *Ewolucja kosmosu i kosmologii. X. Kosmologia Milne’a*, „Urania” czerwiec 1979, nr 50, s. 162–169.
122. *Laboratorium w Kosmosie*, „Tygodnik Powszechny” 15 lipca 1979, nr 28 (1590).
123. *Questions to Infallible Oracle*, [w:] *Physics of the Expanding Universe*, (Cracow School on Cosmology, Jodłowy Dwór, September 1978), ed. by M. Demiański, *Lecture Notes in Physics*, nr 109, Springer Verlag 1979, s. 199–210.
124. *Ewolucja kosmosu i kosmologii. XI. Kosmologia newtonowska*, „Urania” lipiec 1979, nr 50, s. 194–199.
125. *Ewolucja kosmosu i kosmologii. XII. Geometria i termodynamika Wszechświata*, „Urania” nr 50, wrzesień 1979, s. 258–265.
126. *Ewolucja kosmosu i kosmologii. XIII. Hipoteza pierwotnego atomu*, „Urania” październik 1979, nr 50, s. 290–300.
127. *Ewolucja kosmosu i kosmologii. XIV. Kosmologia stanu stacjonarnego*, „Urania” listopad 1979, nr 50, s. 322–329.

128. *Ewolucja kosmosu i kosmologii. XV. Kosmiczna nukleo-synteza*, „Urania” kwiecień 1980, nr 50, s. 98–107.
129. *Ewolucja kosmosu i kosmologii. XVI. Lata kryzysu*, „Urania” maj 1980, nr 51, s. 134–143.
130. *Wypisy z Whiteheada*, „Znak” 1980, nr 308, s. 216–226.
131. *On Creation Without Anthropomorphisms*, [w:] *The Human Person and Philosophy in the Contemporary World, Proceedings of the Meeting of the World Union of Catholic Philosophical Societies*, ed. by J. Życiński, *The Pontifical Faculty of Theology*, Cracow 1980, s. 488–503.
132. *O czasie z różnych punktów widzenia*, „Znak” 1980, nr 308, s. 245–248.
133. *Ewolucja kosmosu i kosmologii. XVII. Kosmologia i kwazary*, „Urania” lipiec 1980, nr 51, s. 162–170.
134. *Ewolucja kosmosu i kosmologii. XVIII. Promieniowanie tła*, „Urania” lipiec 1980, nr 51, s. 196–206.
135. *Ewolucja kosmosu i kosmologii. XIX. Istnienie osobliwości*, „Urania” sierpień 1980, nr 51, s. 226–235.
136. *Ewolucja kosmosu i kosmologii. XX. Standardowy model kosmologiczny*, „Urania” wrzesień 1980, nr 51, s. 258–271.
137. *Dyskusje kosmologiczne Einstein – Lemaître*, „Roczniki Filozoficzne” 28:1980, z. 3, s. 33–44.
138. *Znaczenie znaczenia*, „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 3:1981, s. 48–61.
139. *Konflikt nauki z wiarą w okresie pozytywistycznym*, [w:] *Nauka – religia – dzieje*, Seminarium w Castel Gandolfo, 16–19 sierpnia 1980, Abilgraf, Roma 1981, s. 61–74.
140. *Kosmiczna religia Alberta Einsteina*, „Tygodnik Powszechny” 20 listopada 1977, nr 47 (1504) [przedruk w: „Niedziela” 21 czerwca 1981, nr 3, s. 5; „Niedziela” 28 czerwca 1981, nr 4, s. 7].
141. *Kreacjonizm a osobliwość w ewolucji Wszechświata (Dramat początku)*, [w:] *Nauka – religia – dzieje*, Seminarium w Castel Gandolfo, 16–19 sierpnia 1980, Abilgraf, Roma 1981, s. 175–204.
142. *The Origins of Time*, [w:] *The Study of Time IV*, ed. by J. T. Fraser, N. Lawrence, D. Park, Springer Verlag, New York–Heidelberg–Berlin 1981, s. 90–93.
143. M. Heller, O. Godart, *Origins of Relativistic Cosmology*, „The Astronomy Quarterly” 4:1981, s. 27–33.
144. *Problem nauki i wiary w kosmologii Lemaître’a*, „Niedziela” 9 sierpnia 1981, nr 10, s. 5; „Niedziela” 16 sierpnia 1981, nr 11, s. 6.
145. *Z uwikłania*, „Niedziela” 1 listopada 1981, nr 22, s. 3.
146. *Spór między esencjalizmem a fenomenalizmem w kontekście nauk empirycznych*, „Analecta Cracoviensia” 13:1981, s. 9–16.
147. *Filozofia zegarka*, „Niedziela” 13 września 1981, nr 15, s. 5.
148. M. Heller, O. Godart, *Approach to Scientific Cosmology*, „The Astronomy Quarterly” 4:1982, s. 53–63.
149. *Stworzenie a ewolucja*, „Communio” 2:1982, nr 4 (10), s. 58–66.

150. *Matematyka w roli Ofelii*, „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 4:1982, s. 35–40.
151. *Rozmowa ze współczesnością* [komentarz do dyskusji Einsteina z Rabindranatem Tagore], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 4:1982, s. 4–7.
152. *Ewolucja pojęcia masy*, „Analecta Cracoviensia” 14:1982, s. 79–91.
153. *The Conflict Science – Faith in the Postpositivistic Period*, [w:] *Science – Religion – History*, The Proceedings of a Seminar held at Castel Gandolfo, August 16th–18th 1980, ed. by J. A. Janik, Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano 1983, s. 61–73.
154. *Creationism and Singularity in the Evolution of the Universe (Drama of the Beginning)*, [w:] *Science – Religion – History*. The Proceedings of a Seminar held at Castel Gandolfo, August 16th–18th 1980, ed. by J. A. Janik, Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano 1983, s. 145–173.
155. *Filozofia nauki Ponckiego Piłata*, „Tygodnik Powszechny” 9 stycznia 1983, nr 2 (1750).
156. *Kosmologia*, [w:] *Encyklopedia fizyki współczesnej*, PWN, Warszawa 1983, s. 899–908.
157. *A Comment on Lorentz Invariance*, „Philosophy in Science” 1:1983, s. 89–100.
158. M. Heller, J. Szczęsny, J. Urbaniec, *Is Space-Time Manifolds an Arena of Quantum Mechanics*, [w:] 7th International Congress of Logic, Methodology and Philosophy of Science, Salzburg, Austria, July 11–16, 1983, vol. 4: Abstracts of Sections 8 and 9 compiled by P. Weingartner, Salzburg 1983, s. 85–87.
159. *Filozofować, aby żyć, czyli o Sokratesowej sztuce umierania*, „Znak” 1983, nr 341, s. 687–693.
160. *Logika zderzeń, czyli o kartezjańskiej maszynie świata*, cz. I, „Przegląd Powszechny” 1983, nr 7–8 (743–744), s. 11–21.
161. *Genesis czasu*, „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 5:1983, s. 14–25.
162. *Logika zderzeń, czyli o kartezjańskiej maszynie świata*, cz. II, „Przegląd Powszechny” 1983, nr 10 (746), s. 28–37.
163. *Matematyczne zasady Izaaka Newtona*, „Przegląd Powszechny” 1983, nr 11 (747), s. 193–210.
164. *Bóg i materia*, „Przegląd Powszechny” 1983, nr 12 (748), s. 341–353.
165. *O przestrzeniach Banacha*, „Analecta Cracoviensia” 15:1983, s. 1–12.
166. *Początek i stworzenie*, [w:] *Filozofia Chrześcijańska w dialogu (Studium Myśli Chrześcijańskiej przy Duszpasterstwie Akademickim w Krakowie)*, Kraków 1983, s. 120–129.
167. *Doświadczenie granic*, „Roczniki Filozoficzne” 31:1983, z. 3, s. 121–128.
168. *Względność istnienia*, „Przegląd Powszechny” 1984, nr 1 (749), s. 51–58.
169. *Względność przeciw absolutom*, „Przegląd Powszechny” 1984, nr 2 (750), s. 205–211.
170. *Rewizja „sprawy Galileusza”*, „Tygodnik Powszechny” 1 lipca 1984, nr 27, s. 3.

171. *Ewolucja metody*, „*Analecta Cracoviensia*” 16:1984, s. 277–284.
172. *Ewolucja kosmologiczna – problem i pytania*, [w:] *Nauka – religia – dzieje, II. Seminarium Interdyscyplinarne w Castel Gandolfo, 6–9 września 1982*, red. J. Janik i P. Lenartowicz, Wydział Filozoficzny Towarzystwa Jezusowego, Kraków 1984, s. 4–20, s. 108–114 (dyskusja).
173. *Od Eulera do Laplace’a*, „*Przegląd Powszechny*” 1984, nr 5 (753), s. 253–261.
174. *Doświadczenie matematyki*, „*Zagadnienia Filozoficzne w Nauce*” 6:1984, s. 18–26.
175. O. Godart, M. Heller, *Friedman’s Cosmology*, „*The Astronomy Quarterly*” 5:1984, s. 5–12.
176. M. Heller, O. Godart, *Logarithmic Minus Infinity*, „*The Astronomy Quarterly*” 5:1984, s. 13–25.
177. M. Heller, A. G. Pacholczyk, *Cosmology and Beyond*, „*The Astronomy Quarterly*” 5:1984, s. 43–51.
178. *Wszechświat – środowisko człowieka*, [w:] *Ochrona środowiska człowieka – Humanistyczne widzenie świata*, [w:] *Zeszyty naukowe UJ, Varia*, t. CCIV, red. A. Delorme, Kraków 1984, s. 15–19.
179. *Nieliniowa ewolucja nauki*, „*Roczniki Filozoficzne*” 32:1984, z. 3, s. 105–125.
180. *Galileo’s Relativity*, [w:] *The Galileo Affair: A Meeting of Faith and Science, Proceedings of the Cracow Conference, 24 to 27 May 1984*, ed. by G. V. Coyne, M. Heller, J. Życiński, Specola Vaticana, Città del Vaticano 1985, s. 113–124.
181. *Mechanistyczna reforma nauki i społeczeństwa*, „*Przegląd Powszechny*” 1985, nr 1 (761), s. 32–40.
182. *Mechanistyczna krytyka mechaniki*, „*Przegląd Powszechny*” 1985, nr 2(762), s. 222–230.
183. *Światło i eter – Od Kartezjusza do Maxwella: myślenie geometrią*, „*Przegląd Powszechny*” 1985, nr 4 (764), s. 27–33.
184. *Jak głupota jest możliwa?*, „*Tygodnik Powszechny*” 26 maja 1985, nr 21 (1874), s. 3.
185. *Przed naukowym przewrotem*, „*Przegląd Powszechny*” 1985, nr 5 (765), s. 205–211.
186. *Relatywistyczny przewrót*, „*Przegląd Powszechny*” 1985, nr 6 (766), s. 409–416.
187. *Friedman’s Cosmological Views*, „*Acta Cosmologica*” 13:1985, s. 65–70.
188. *Moralność myślenia*, „*Tygodnik Powszechny*” 3 listopada 1985, nr 44 (1897), s. 1–2.
189. *Τυμαιοσ* – *filozoficzny mit o pochodzeniu i naturze świata*, „*Analecta Cracoviensia*” 17:1985, s. 111–123.
190. *Wstęp do rewolucji naukowej*, „*Z Zagadnień Filozofii Przyrodoznawstwa i Filozofii Przyrody*” 7:1985, s. 5–14.
191. *Kilka uwag o rachunku prawdopodobieństwa*, „*Roczniki Filozoficzne*” 33:1985, z. 3, s. 75–82.

192. *Jak możliwa jest „filozofia w nauce”?*, „*Studia Philosophiae Christianae*” 22:1986, s. 7–19.
193. *The Direction of Time: The Great Controversy*, „*The Astronomy Quarterly*” 5:1986, s. 173–184.
194. *The Meaning of Meaning*, „*Philosophy in Science*” 2:1986, s. 10–14.
195. W. R. Stoeger, M. Heller, *A Causal Interaction Constraint on the Initial Singularity?*, „*Philosophy in Science*” 2:1986, s. 61–75.
196. *Eschatologia kosmologiczna*, [w:] *Nauka – religia – dzieje: III*, red. J. Janik, P. Lenartowicz, Wydział Filozoficzny Towarzystwa Jezusowego, Kraków 1986, s. 101–114.
197. *Ontologiczne zaangażowania współczesnej fizyki*, „*Analecta Cracoviensia*” 18:1986, s. 3–20.
198. *Kilka uwag o filozofii matematyki Hermanna Weyla*, „*Zagadnienia Filozoficzne w Nauce*” 8:1986, s. 20–39.
199. *The Vicissitudes of Modern Cosmology*, „*Organon*” 22/23:1986/87, s. 227–258.
200. *Doświadczenie granic*, [w:] *Filozofować w kontekście nauki*, red. M. Heller, A. Michalik, J. Życiński, Polskie Towarzystwo Teologiczne, Kraków 1987, s. 53–59.
201. *Czy autonomiczna filozofia przyrody jest możliwa?*, [w:] *W poszukiwaniu prawdy – Pamięci Profesora K. Kłósaka*, red.: M. Lubański, S. Ślaga, ATK, Warszawa 1987, s. 61–75.
202. *Czy istnieje autentyczna filozofia przyrody?* „*Studia Philosophiae Christianae*” 23:1987, s. 5–20.
203. *Moja przygoda z kosmologią*, „*Jednota*” 31:1987, nr 1, s. 15, 23.
204. *Ewolucja pojęcia masy*, [w:] *Filozofować w kontekście nauki*, Polskie Towarzystwo Teologiczne, Kraków 1987, s. 152–195.
205. *[W kręgu filozoficznych pytań ewolucji (4)]*, *Pytania, jakie fizyka stawia ewolucji*, „*Przegląd Powszechny*” 1987, nr 5 (789), s. 174–184.
206. *Graniczny charakter kosmologii*, „*Tarnowskie Studia Teologiczne*” 10:1987, cz. 2, s. 81–95.
207. *[W kręgu filozoficznych pytań ewolucji (5)]*, *Parmenides i teoria względności*, „*Przegląd Powszechny*” 1987, nr 6 (790), s. 393–400.
208. *[W kręgu filozoficznych pytań ewolucji (6)]*, *Czas i historia Wszechświata*, „*Przegląd Powszechny*” 1987, nr 7–8 (791–792), s. 85–93.
209. *[W kręgu filozoficznych pytań ewolucji (8)]*, *Daleko od stanu równowagi*, „*Przegląd Powszechny*” 1987, nr 10 (794), s. 85–91.
210. *Logosfera a świat fizyki*, [w:] *Człowiek – pytanie otwarte*, red. Kazimierz Popielski, Redakcja Wydawnictw KUL, Lublin 1987, s. 163–168.
211. *Znaczenie znaczenia*, [w:] *Filozofować w kontekście nauki*, red. M. Heller, A. Michalik, J. Życiński, Polskie Towarzystwo Teologiczne, Kraków 1987, s. 105–112.
212. M. Heller, J. Życiński, *Epistemologiczne aspekty związków filozofii z nauką*, [w:] *Filozofować w kontekście nauki*, red. M. Heller, A. Michalik, J. Życiński, Polskie Towarzystwo Teologiczne, Kraków 1987, s. 7–16.

213. *Jak buduje się fundamenty?*, „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 9:1987, s. 12–15.
214. *Matematyka i wyobrażenia w teorii grawitacji*, „Roczniki Filozoficzne” 35:1987, z. 1, s. 188–201.
215. [W kręgu filozoficznych pytań ewolucji (11)], *Jak ocalić ewolucję*, „Przegląd Powszechny” 1988, nr 3/799, s. 350–355.
216. *Czy Wszechświat jest deterministyczny?*, [w:] *Studia interdyscyplinarne*, nr 1, Ośrodek Studiów Interdyscyplinarnych PAT, Kraków 1988.
217. *Between Newton and Einstein: Mach's Reform of the Newtonian Mechanics*, [w:] *Newton and the New Direction in Science, Proceedings of the Cracow Conference, 25 to 29 May 1987*, ed. by G. V. Coyne, M. Heller, J. Życiński, Specola Vaticana, Città del Vaticano 1988, s. 155–173.
218. [W kręgu filozoficznych pytań ewolucji (12)], *Redukcjonizm czy witalizm?*, „Przegląd Powszechny” 1988, nr 4 (801), s. 244–251.
219. *Jak Einstein stworzył ogólną teorię względności?*, „Postępy Fizyki” 39:1988, s. 3–21.
220. *Adventures of the Concepts of Mass and Matter*, „Philosophy in Science” 3:1988, s. 15–35.
221. *Newton: nowe kierunki w nauce*, „Wszechświat” 8:1988, nr 3, s. 78–79.
222. *Trzysta lat współistnienia Kościoła i nauk przyrodniczych*, [w:] *Nauka – religia – dzieje: IV*, Seminarium Interdyscyplinarne w Castel Gandolfo, 6–9 sierpnia 1986, red. J. A. Janik, P. Lenartowicz, Wydział Filozoficzny Towarzystwa Jezusowego, Kraków 1988, s. 86–100.
223. [W kręgu filozoficznych pytań ewolucji (14)], *Ewolucja i stworzenie*, „Przegląd Powszechny” 1988, nr 10 (806), s. 66–72.
224. *Scientific Rationality and Christian Logos*, [w:] *Physics, Philosophy, and Theology: A Common Quest for Understanding*, ed. by R. J. Russell, W. R. Stoeger, G. V. Coyne, Vatican Observatory 1988, s. 141–150.
225. [W kręgu filozoficznych pytań ewolucji (15)], *Z dziejów stosunków między kreacjonizmem a ewolucjonizmem*, „Przegląd Powszechny” 1988, nr 12 (808), s. 374–384.
226. *Kosmologia i rzeczywistość*, „Analecta Cracoviensia” 20:1988, s. 15–29.
227. [W kręgu filozoficznych pytań ewolucji (16)], *Zasada antropiczna*, „Przegląd Powszechny” 1989, nr 1 (809), s. 83–92.
228. *Kwantowa kosmologia i ostateczne rozumienie Wszechświata*, „Problemy” 1989, nr 2 (511), s. 1–7.
229. M. Heller, Z. Pogoda, *Geometria i kosmologia – historia wzajemnych związków (I)*, „Matematyka – Społeczeństwo – Nauczanie” 1989, s. 27–31.
230. *Mach's Predictions and Relativistic Cosmology*, „Acta Cosmologica” 16:1989, s. 47–51.
231. M. Heller, P. Flin, Z. Golda, K. Maślanka, M. Ostrowski, K. Rudnicki, T. Sierotowicz, *Observational Cosmology – From Gauss to Sandage*, „Acta Cosmologica” 16:1989, s. 87–106.
232. *Czas i przyczynowość w ogólnej teorii względności*, „Roczniki Filozoficzne” 37/38:1989/1990, z. 3, s. 5–21.

233. *Czy Wszechświat jest deterministyczny?*, „*Analecta Cracoviensia*” 21/22: :1989/1990, s. 47–65.
234. M. Heller, Z. Pogoda, *Geometria i kosmologia – historia wzajemnych związków* (II), „*Matematyka – Społeczeństwo – Nauczanie*” 1990, s. 17–22.
235. *The experience of limits: new physics and new theology*, [w:] *Science and Religion: One World – Changing Perspectives on Reality (Second European Conference on Science and Religion, March 10–13, 1988, University of Twente)*, ed. by Jan Fennema and Iain Paul, Kluwer Academic Publishers, Dordrecht–Boston–London, 1990, s. 207.
236. *Time and Causality in General Relativity*, „*The Astronomy Quarterly*” 7:1990, s. 65–86.
237. *Co to znaczy, że przyroda jest matematyczna?*, [w:] *Matematyczność przyrody*, red. M. Heller, J. Życiński, A. Michalik, OBI, Kraków 1990, s. 7–17.
238. *Time and History: The Humanistic Significance of Science*, „*European Journal of Physics*” 11:1990, s. 203–207.
239. *Archimedes i współczesna teologia*, „*Znak*” 1990, nr 422/423, s. 74–81.
240. *Nowa fizyka – Perspektywy trwającej ewolucji*, [w:] *Nauka – religia – dzieje: V, Seminarium Interdyscyplinarne w Castel Gandolfo, 8–11 sierpnia 1988*, red. J. A. Janik, P. Lenartowicz, Wydział Filozoficzny Towarzystwa Jezusowego w Krakowie, Kraków 1990, s. 66–83.
241. *Odrzucony obraz*, „*Wiedza i Życie*” 8:1990, s. 10–17.
242. *Matematyczność świata* (cz. I), „*Problemy*” 1990, nr 10/530, s. 2–10.
243. *Matematyczność świata* (cz. II), „*Problemy*” 1990, nr 11/531, s. 10–17.
244. *Spór o istnienie materii*, „*Studia Filozoficzne*” 1990, nr 4 (293), s. 253–258.
245. *Różne oblicza jednego pytania*, „*Studia Filozoficzne*” 1990, nr 2–3 (291–292), s. 3–14.
246. *Jak uprawiać filozofię przyrody?*, [w:] *Znak – Idee*, nr 4: *Myśląc o filozofii*, Wyd. Znak, Kraków 1991, s. 17–20.
247. *Jak istnieje metryka Lorentza?*, [w:] *Spór o uniwersalia a nauka współczesna*, red. M. Heller, W. Skoczny, J. Życiński, OBI, Kraków 1991, s. 27–37.
248. *How to Find the Centre in a Post-Copernican World?*, [w:] *The 500th Anniversary of Nicolaus Copernicus Studies in Cracow*, Kraków 1991, s. 8–9.
249. *O filozofujących fizykach i fizykujących filozofach, czyli o filozoficznych interpretacjach fizycznych teorii*, „*Zagadnienia Filozoficzne w Nauce*” 13:1991, s. 90–93.
250. *Skazani na wymarcie*, „*Znak*” 1991, nr 433, s. 80–81.
251. *Unifikacja i geometryzacja fizyki w kosmologicznym kontekście*, „*Postępy Fizyki*” 42:1991, z. 2, s. 131–146.
252. *The Happiest Thought of Einstein’s Life*, „*The Astronomy Quarterly*” 8:1991, s. 177–180.

253. *Uczestniczenie w prawdzie*, „Logos i Etos” 1:1991, s. 5–15.
254. *Struktura początku i końca*, „Problemy” 1991, nr 9 (541), s. 2–9.
255. *Aleksander Koyré – Filozoficzna droga historyka nauki*, [w:] *Zawierzyć człowiekowi – Księdzu Józefowi Tischnerowi na sześćdziesiąte urodziny*, Wyd. Znak, Kraków 1991, s. 248–266.
256. *Laplace’s Demon in the Relativistic Universe*, „The Astronomy Quarterly” 8:1991, s. 219–243.
257. *Nauka a wiara w okresie popozytywistycznym*, „Analecta Cracoviensia” 23:1991, s. 15–23.
258. *Granice nauki i transcendencja*, „Universitas” 1:1992, s. 8–12.
259. *O stylu retro w fizyce*, „Fizyka w szkole” 38:1992, nr 1, s. 4–10.
260. *Wszechświat u schyłku stulecia, 1: Uśmiech Giocondy a współczesna fizyka*, „Znak” 1992, nr 442, s. 119–121.
261. *Teorie wszystkiego*, „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 14:1992, s. 83–101.
262. *Wszechświat u schyłku stulecia, 2: Przejścia graniczne*, „Znak” 1992, nr 443, s. 107–110.
263. *Zrozumieć świat – zrozumieć siebie*, [w:] *Nieuniknione pytania*, red. M. Heller, J. Życiński, Biblos, Tarnów 1992, s. 31–41.
264. *Relativity, Reference Frames, and the Existence of Physics*, [w:] *Teaching about Reference Frames: from Copernicus to Einstein*, GIREP 91 International Conference on Physics Education, ed. by H. Ühnel, M. Berndt, M. Staszal, J. Turło, Nicolaus Copernicus University Press, Toruń 1992, s. 91–100.
265. *Kręte drogi rozumu*, „Religioni et Litteris” 1:1992, s. 12–13.
266. *Wszechświat u schyłku stulecia, 3: Tam, gdzie wzrok nie sięga*, „Znak” 1992, nr 444, s. 99–103.
267. *Człowiek pośród czasu*, „Znak” 1992, nr 445, s. 15–23.
268. *Wszechświat u schyłku stulecia, 4: Twórczy chaos*, „Znak” 1992, nr 446, s. 121–124.
269. *Zobaczyć początek świata?*, „Tygodnik Powszechny” 6 września 1992, nr 36 (2252), s. 5–6. [Tytuł zmieniony przez redakcję. Oryginalny tytuł brzmiał: „Czy COBE zobaczył początek świata?”; Por. sprostowanie: „Tygodnik Powszechny” 13 września 1992 nr 37 [w: Do redakcji].
270. *Wszechświat u schyłku stulecia, 5: Geometryczne piękno świata*, „Znak” 1992, nr 447, s. 124–126.
271. *Względność, układy odniesienia i istnienie fizyki*, [w:] *Układy odniesienia od Kopernika do Einsteina w nauczaniu fizyki – Wybrane materiały Konferencji GIREP 91*, Toruń, 19–24 sierpnia 1991, red. M. Staszal, J. Turło, M. Berndt, Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Toruń 1992, s. 141–148.
272. *Wszechświat u schyłku stulecia, 6: Kosmologiczne tło fizyki dwudziestego wieku*, „Znak” 1992, nr 448, s. 120–123.
273. *From the Privileged Margin to an Average Centre (Man and the Universe in the Copernican Revolution)*, „Commentarii” (Pontificia Academia Scientiarum) 3:1992, nr 33, s. 1–18.

274. *Czas i matematyka. Przyczynek do zrozumienia struktury procesu*, [w:] *Znak – Idee*, 5, Kraków 1992, s. 76–87.
275. *Wszechświat u schyłku stulecia*, 7: *Co było przedtem?*, „Znak” 1992, nr 449, s. 96–99.
276. *Teologia a nauki w okresie Ojców Kościoła*, „Tarnowskie Studia Teologiczne” 11:1992, s. 133–144.
277. *Filozofia i fizyka w XX stuleciu*, „Wiedza i Życie” 12:1992, s. 19–24.
278. *Wszechświat u schyłku stulecia*, 8: *Tworzywo Wszechświata*, „Znak” 1992, nr 451, s. 120–123.
279. *Anthropic Ideology Throughout the Ages*, „Theoria et Historia Scientiarum” 2:1992, s. 54–76.
280. *Stare kontrowersje w nowej perspektywie: od sprawy Galileusza do ewolucji mózgu*, „L'Osservatore Romano” (wyd. polskie) 14:1993, nr 1 (149), s. 28–29.
281. *Wszechświat u schyłku stulecia*, 9: *Genialna pomyłka*, „Znak” 1993, nr 452, s. 122–125.
282. *Classical Singularities and the Quantum Origin of the Universe*, „European Journal of Physics” 14:1993, s. 7–13.
283. *Wszechświat u schyłku stulecia*, 10: *Między dziewiętnastym a dwudziętym pierwszym wiekiem*, „Znak” 1993, nr 454, s. 136–139.
284. *Historia kosmiczna i jej granice. Miejsce historii Wszechświata w historii kultury* (przekład z angielskiego Anny Gowin odczytu wygłoszonego na Sympozjum Papieskiej Akademii Nauk w 1990 r.), „Znak” 1993, nr 456, s. 4–14.
285. *The Big Bang Universe. The Greatest Discovery of Our Century*, [w:] *Energy Systems and Ecology*, ed. by J. Szargut, Z. Kolenda. G. Tsatsaronis, A. Ziębik, ENSEC Conference, Cracow 5–9, 1993, vol. 1, Cracow 1993, s. 1–7.
286. *Wyzwanie horyzontów*, „Tygodnik Powszechny” 18 lipca 1993, nr 29 (2272), s. 5–6.
287. *On Theological Interpretations of Physical Creation Theories*, in: *Quantum Cosmology and the Laws of Nature. Scientific Perspective on Divine Action*, ed. by R. J. Russell, N. Murphy, C. J. Isham, Vatican Observatory Publications, Vatican City State. The Center for Theology and the Natural Sciences, Berkeley 1993, s. 91–102.
288. *Singularities, Quantum Creation and the Existence of the Universe*, „Philosophy in Science” 5:1993, s. 33–49.
289. *Bóg i kosmologia*, „Przegląd Powszechny” 1993, nr 11 (867), s. 245–256.
290. *Uses and Abuses of Cosmological Argumentation*, „Theoria et Historia Scientiarum” 3:1993, s. 37–44.
291. *Quine i Gödel. Jeszcze o ontologicznych interpretacjach fizycznych teorii*, „Tarnowskie Studia Teologiczne” 12:1993, s. 41–49.
292. *O języku fizyki*, „Kwartalnik Filozoficzny” 21:1993, z. 3, s. 5–20.
293. *Singularities, Quantum Creation, History, and the Existence of the Universe*, [w:] *Of Origins of the World in Science and Theology*, Petropolis, St.-Petersburg 1993, s. 314–327.

294. *Kosmiczna superpanorama*, „Delta” 1994, nr 1 (236), s. 1–5.
295. *Structural Interpretations of Physical Theories*, „Acta Cosmologica” 20:1994, nr 1, s. 41–50.
296. *Rationalité scientifique et Logos chrétien*, Pax Romana, Secrétariat International des Questions Scientifiques, Bulletin nr 58F, Mai 1994, s. 5–16.
297. *Johna Bella filozofia mechaniki kwantowej*, „Studia Philosophiae Christianae” 30:1994, nr 2, s. 151–161.
298. *Czasoprzestrzeń w fizyce i kosmologii*, [w:] *Kosmos i filozofia*, red. Z. Golda, M. Heller, Biblos – OBI, Tarnów–Kraków, 1994, s. 13–28.
299. M. Heller, A. B. Henriques, *Some of Schrödinger’s Contributions to General Relativity and Cosmology*, „Acta Cosmologica” 20:1994, nr 2, s. 121–127.
300. *Paradoksy ruchu*, „Tarnowskie Studia Teologiczne” 13:1994, s. 39–50.
301. *Lemaître – Priest and Scientist*, „Revue des Questions Scientifiques” 165:1994, nr 3, s. 237–242.
302. *Jak głupota jest możliwa?*, [w:] *Wypisy z ksiąg filozoficznych: O mądrości – o głupocie*, wybrał T. Gadacz, Wyd. Znak, Kraków 1995, s. 149–151.
303. *Teilhard’s Vision of the World and Modern Cosmology*, „Zygon” 30, March 1955, nr 1, s. 11–23.
304. *Henri Bergson i szczególna teoria względności*, „Znak” 1995, nr 481, s. 34–43.
305. *Początek i koniec wszechświata w zamkniętym modelu Friedmana*, „Filozofia Nauki” 2:1995, nr 3–4, s. 7–17 (abstrakt, s. 241).
306. *Wissenschaft und Transcendenz*, [w:] J. Dorschner, M. Heller, E. Panzenberg, *Mensch und Universum*, Verlag Friedrich Pustet, Regensburg 1995, s. 163–176.
307. *Chaos, Probability, and the Comprehensibility of the World*, [w:] *Chaos and Complexity*, red. R. J. Russell, N. Murphy, A. R. Peacocke, Vatican Observatory Publications, Vatican City State – The Center for Theology and the Natural Sciences, Berkeley, California 1995, s. 107–121.
308. *Czytając Duhema*, „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 17:1995, s. 103–108.
309. *Papież i dziedzictwo Newtona*, „Tarnowskie Studia Teologiczne” 14:1995/1996, s. 27–31.
310. *Chrześcijański pozytywizm*, „Znak” 1996, nr 489, s. 65–73.
311. *Naukowy obraz świata a zadanie teologa*, [w:] *Obrazy świata w teologii i naukach przyrodniczych*, red. M. Heller, S. Budzik, S. Wszolek, Biblos, Tarnów, 1996, s. 13–27.
312. *Mechanika kwantowa i pozytywizm*, „Universitas” 1996, nr 16/1, s. 19–22.
313. *Czy fizyka jest nauką humanistyczną? – Pęknięty świat kultury* (Wykład z okazji nadania doktoratu *honoris causa* AGH, 26 kwietnia 1996), „Tygodnik Powszechny” 30 czerwca 1996, nr 26 (2451), s. 10.

314. *Kosmologiczne znaczenie ewolucji biologicznej*, „*Studia Philosophiae Christianae*” 32:1993, nr 1, s. 91–99.
315. *Metafizyka i język*, „*Zagadnienia Filozoficzne w Nauce*” 18:1996, s. 104–112.
316. *Filozofia fizyki przed nowym millennium*, „*Filozofia Nauki*” 4:1994, nr 2 (14), s. 7–15.
317. *Mechanika kwantowa i neopozytywizm*, [w:] *Otwarta nauka i jej zwolennicy*, red.: M. Heller, J. Urbaniec, OBI – Biblos, Kraków–Tarnów 1996, s. 29–39.
318. *Czy fizyka jest nauką humanistyczną?*, „*Arkada*” listopad-grudzień 1996, nr 1, s. 10–15 (przedruk z „*Tygodnika Powszechnego*” nr 26, s. 10).
319. *Wyobrażenia w nauce i doświadczeniu religijnym, czyli mały traktat o machaniu rękami i molach jedzących literaturę*, „*Znak*” 1997, nr 501, s. 4–8.
320. *The Legacy of Lemaître*, „*Acta Cosmologica*” 22:1996, nr 2, s. 135–150.
321. *Einstein i Wszechświat*, „*Postępy Astronomii*” 45:1997, nr 1, s. 4–9.
322. *Dynamika twórczości*, „*Arkady*” marzec-kwiecień 1997, nr 2–3, s. 8–9.
323. *Granice przestrzeni i czasu* [autoreferat i dyskusja w ramach Konferencji „*Granice nauki*”], „*Filozofia Nauki*” 4:1996, nr 4 (16), s. 87–95.
324. *Matter – Does It Matter? Views on Matter from Physics and Cosmology*, [w:] *The Meaning of Material Reality. Papers Presented at the Meeting of the Secretariat for Scientific Questions*, Pax Romana, Warsaw 1995, s. 1–6.
325. *Kosmolog z Petersburga*, „*Postępy Astronomii*” 45:1997, nr 2, s. 4–7.
326. *The Non-Linear Universe: Creative Processes in the Universe*, [w:] *The Emergence of Complexity in Mathematics, Physics, Chemistry and Biology, Proceedings, Plenary Session 27–30 October 1992*, ed. by B. Pullman, Pontificiae Academiae Scripta Varia 89, 1996, s. 191–215.
327. *Essential Tension: Mathematics – Physics – Philosophy*, „*Foundations of Science*” 2:1997, s. 39–52.
328. J. Demaret, M. Heller, D. Lambert, *Local and Global Properties of the World*, „*Foundations of Science*” 2:1997, s. 137–176.
329. *Czy świat jest racjonalny?*, „*Zagadnienia Filozoficzne w Nauce*” 20:1997, s. 66–78.
330. *The Abuse of Cosmology*, „*Mercury*” 26:1997, no. 6, s. 19–21.
331. *Źródła kryzysu* [głos w dyskusji: *Filozofia nauki – jak i dlaczego?*], „*Edukacja Filozoficzna*” 24:1997, s. 73–77.
332. *Granice przestrzeni i czasu*, [w:] *Granice nauki*, red. M. Heller, J. Maćzka, J. Urbaniec, Biblos, Tarnów 1997, s. 60–73.
333. *Cosmic History and Its Limits (History of the Universe in the History of Culture)*, [w:] *Science in the Context of Human Culture II*, red. G. B. Marini Bertolo Marconi, P. Poupard, Pontificiae Academiae Scientiarum Scripta varia, Civitas Vaticana 1997 (sesja Sept. 30 – Oct. 4, 1991), s. 45–58.

334. *Logiczność świata według Ladrière'a*, „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 21:1997, s. 113–116.
335. *Osobliwości kosmologiczne i geometria nieprzemienne*, „Filozofia Nauki” 5:1997, s. 5–14.
336. *Postmodernizm i współczesna fizyka – Przypadek Sokala*, „Tygodnik Powszechny” 10 maja 1998, nr 19 (2548), s. 8.
337. *Kilka uwag o geometriach nieprzemiennych*, „Roczniki Filozoficzne” (KUL) 45: 1997, z. 3, s. 91–99.
338. *Stworzenie świata według współczesnej kosmologii*, [w:] *Początek świata – Biblia a nauka*, red. M. Heller, M. Drożdż, Biblos, Tarnów 1998, s. 187–198.
339. *Science and Transcendence*, „Studies in Science and Theology” 4:1996: The Concept of Nature, Part II, red. H. Gregersen, M. W. S. Parsons, Ch. Wassermann, Labor and Fides, Geneva 1996, s. 3–12.
340. *A Program for Theology of Science*, „Studies in Science and Theology” 4:1996: The Concept of Nature, Part II, red. H. Gregersen, M. W. S. Parsons, Ch. Wassermann, Labor and Fides, Geneva 1996, s. 41–44.
341. *Popyt i podaż na teologów*, „Tygodnik Powszechny” 27 września 1998, nr 39 (2568), s. 10.
342. *Czy świat jest matematyczny?* „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 22:1998, s. 3–14.
343. *Piękno jako kryterium Prawdy*, „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 22:1998, s. 115–122.
344. *Matematyka – romantyczny język nauki*, „Universitas” 21:1998, s. 4–8.
345. *Co to jest Wszechświat?*, „Znak” 1998, nr 522, s. 52–67.
346. *Graniczne zagadnienia fizyki i kosmologii*, [w:] *Nauka – religia – dzieje*, IX Seminarium w Castel Gandolfo, 5–7 sierpnia 1997, red. J. Janik, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 1998, s. 87–102.
347. *Time and Timelessness in Cosmology*, [w:] *The Future of Science Has Begun: What Is Time? A Multidisciplinary Approach, Proceedings of the VI International Conference, Milan, 29–30 May 1997*, s. 57–77.
348. M. Heller, J. Mączka, *Whitehead i Einstein. Dwa style myślenia*, „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 23:1998, s. 3–20.
349. *Czas i historia*, „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 23:1998, s. 37–52.
350. *O sensie nauki*, [w:] *Sensy i nonsensy w nauce i filozofii*, red. M. Heller, J. Mączka, J. Urbaniec, OBI – Biblos, Kraków–Tarnów 1999, s. 7–12.
351. *Przeciw fundacjonizmowi*, *Sensy i nonsensy w nauce i filozofii*, red. M. Heller, J. Mączka, J. Urbaniec, OBI – Biblos, Kraków–Tarnów 1999, s. 81–101.
352. *Stosunek Jana Pawła II do nauk przyrodniczych*, Sympozjum Naukowe z Okazji 50-lecia Świąceń Kapłańskich Jana Pawła II, Kraków 15–16. 10. 1996, „Studia” 5:1997, s. 191–194.
353. *Stworzenie świata według współczesnej kosmologii*, „Urania” – „Postępy Astronomii” 70:1999, nr 3, s. 100–105 (przedruk rozdziału z książki: *Czy fizyka jest nauką humanistyczną?*).

354. *Scientific Image of the World at the End of the Century*, „Studies in Science and Theology” 6:1998, s. 63–69.
355. *Galileusz w Moskwie*, „Tygodnik Powszechny” 11 lipca 1999, nr 28 (2609), s. 16.
356. *Problem czasu w kosmologii*, [w:] XVII Zjazd Termodynamików Polskich – Materiały konferencyjne (Zakopane, 6–11 września 1999), t. 2, Politechnika Krakowska im. Tadeusza Kościuszki, Kraków 1999, s. 517–523.
357. *The Need of the Christian Education*, „Cultures et Foi – Cultures and Faith – Culturas y Fe” VII–3, 1999, 199–201.
358. *Nauki przyrodnicze a filozofia przyrody*, „Roczniki Filozoficzne” (KUL) 46:1998, z. 3, s. 7–14.
359. *Czy granice metody są granicami Wszechświata?*, [w:] *Człowiek – nauka – wiara: Materiały sympozjum dla uczczenia 2000-lecia chrześcijaństwa*, red. J. J. Jadacki, K. Wójtowicz, Uniwersytet Warszawski, Warszawa 1999, s. 131–141.
360. M. Heller, Z. Liana, J. Mączka, A. Olszewski, W. Skoczny, *Jak filozofuje się w OBI?* „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 25:1999, s. 20–29.
361. *Cywilizacja „czarnej skrzynki”*, „Tygodnik Powszechny” 23 kwietnia 2000, nr. 17 (2650), s. 14.
362. *Science et Transcendence. Convergences. Numéro spécial: Science et religion*, Université Interdisciplinaire de Paris, Printemps 2000, s. 14–19 (przekład pozycji *Wissenschaft und Transcendenz*, w: *Mensch und Universum*, Verlag Friedrich Pustet, Regensburg 1995, s. 163–176).
363. *Esej o przestrzeniach Banacha*, „Gradient” 1999, nr 4–6, s. 223–235 (przedruk rozdziału z książki: *Szczęście w przestrzeniach Banacha*).
364. *Spór między esencjalizmem a fenomenalizmem w kontekście nauk empirycznych*, „Gradient” 2000, nr 1, s. 3–11 (przedruk rozdziału z książki: *Szczęście w przestrzeniach Banacha*).
365. *Cosmological Singularity and the Creation of the Universe*, „Zygon” 35:2000, s. 665–685.
366. *Wpływ myśli chrześcijańskiej na powstanie nauk empirycznych*, „Wiadomości KAI” 24 sierpnia 2000, s. 26–27.
367. *Podboje matematyki: od rzutu kamieniem do kwantowej próżni*, [w:] *Matematyka jako siła ewolucji kultury – Matematyczne Forum Diderotta*, red. A. Pelczar, Polska Akademia Umiejętności, Komisja Historii Nauki, Kraków 2000, s. 33–39.
368. *Nowa filozofia przyrody*, „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 26:2000, s. 27–37.
369. *The Image of the World: Unique or One of Many?* (Comment on Martin Rees’s Paper), in: *Changing Concepts of Nature at the Turn of the Millennium*, Proceedings – Plenary Session of the Pontifical Academy of Sciences, 26–29 October 1998, Vatican City 2000, s. 37–44.
370. *Fizyka a filozofia w XX wieku*, [w:] *Nauka – religia – dzieje. X Seminarium w Castel Gandolfo, 10–12 sierpnia 1999*, red. J. Janik, Wyd. Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2000, s. 35–51.

371. *Wpływ myśli chrześcijańskiej na powstanie nauk empirycznych*, [w:] *Sacrum i kultura. Chrześcijańskie korzenie przeszłości*, red. R. Rubinkiewicz, S. Zięba, Towarzystwo Naukowe KUL, Lublin 2000, s. 125–131.
372. M. Heller, J. Mączka, *Zasada ekonomii a wartości poznawcze w nauce*, [w:] *Filozofia i logika. W stronę Jana Woleńskiego*, red. J. Hartman, Aureus, Kraków 2000, s. 181–191.
373. *Naukowy obraz świata a zadanie teologa*, [w:] *Refleksje na rozdrożu*, red. S. Wszolek, OBI-Biblos, Kraków–Tarnów 2000, s. 214–228 (przedruk z książki: *Obrazy świata w teologii i naukach przyrodniczych*).
374. *Kosmologiczna osobliwość a stworzenie Wszechświata*, „Znak” 2000, nr 547, s. 80–103 (przekład z ang. J. Bieroń).
375. *Poezja Wszechświata*, „Tygodnik Powszechny” 7 stycznia 2001, nr 1(2687), s. 11.
376. *Nić Ariadny*, [w:] M. Macura, K. Szyszkiewicz, R. Urbaniec, *Internet – grafika – algorytmy*. Podręcznik do informatyki dla klas I–III gimnazjum, red. J. Urbaniec, Wydawnictwo Edukacyjne, Kraków 1999, s. 159.
377. *Kilka uwag o filozofii matematyki Hermana Weyla*, „Gradient” 2000, nr 4 (53), s. 207–220 (przedruk z książki: *Szczęście w przestrzeniach Banacha*).
378. *Kilka uwag o podstawach rachunku prawdopodobieństwa*, „Gradient” 2000, nr 5 (54), s. 275–284 (przedruk z książki: *Szczęście w przestrzeniach Banacha*).
379. *Czy kosmos jest chaosem?* „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 27:2000, s. 33–47.
380. *Czy granice metody są granicami Wszechświata?*, [w:] *U progu trzeciego tysiąclecia: Człowiek – nauka – wiara. Księga pamiątkowa sympozjum naukowego zorganizowanego w Uniwersytecie Warszawskim z okazji 2000-lecia Chrześcijaństwa w dniach 19–21 listopada 1999 roku*, red. A. Białecka, J. J. Jadacki, Wyd. Naukowe Semper, Warszawa 2001, s. 191–204.
381. *The Limits of Scientific Understanding*, „The UNESCO Courier” May 2001, s. 33.
382. *Metrem z Tarnowa do Krakowa (futurystyczne wizje ks. prof. Michała Hellera)*, [w:] *Wybitni tarnowianie* (materiały z sesji naukowej, 19 maja 2000 r.), Fundacja im. Hetmana Jana Tarnowskiego, Tarnów 2001, s. 9–10.
383. *Dyskusji z Tischnerem ciąg dalszy*, „Tygodnik Powszechny” 8 lipca 2001, nr 27 (2713), s. 13.
384. *„Illicit Jumps” – The Logic of Creation*, [w:] *Science and the Future of Mankind*, Pontificiae Academiae Scientiarum Scripta varia 99, 2001, s. 501–506.
385. *Co to jest matematyka?*, „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 28/29:2001, s. 71–83.

RECENZJE, SPRAWOZDANIA I POLEMIKI –
REVIEWS, RAPORTS AND POLEMICS

1. [H. Bondi, *Kosmologia*, Warszawa 1965], „Roczniki Filozoficzne” 14:1966, z. 3, s. 137–138.
2. [Reginald O. Kapp, *Towards a United Cosmology*, London 1960], „Roczniki Filozoficzne” 15:1967, z. 3, s. 151–152.
3. *Matematyka i sztuczne myślenie* [E. Nagel, J. R. Newman, Twierdzenie Gödla, Warszawa 1966, PWN, Seria „Omega”], „Znak” 1968, nr 165, s. 376–380.
4. *Geometria „Wszystkiego”* [E. Whittaker, *Od Euklidesa do Einsteina*, Warszawa 1965, PWN, Seria „Omega”], „Znak” 1968, nr 171, s. 1232–1239.
5. [J. D. North, *The Measure of the Universe*, Oxford 1965], „Roczniki Filozoficzne” 16: 1968, z. 3, s. 143–144.
6. *Matematyka a możliwość naukowego poznania* [J. G. Kemeny, *Nauka w oczach filozofa*, Warszawa 1967, PWN], „Znak” 1969, nr 176, s. 280–286.
7. [Albert Einstein – *sobranie naukowych trudów* (trzy tomy), t. 1–3, Moskwa 1965–1966], „Studia Philosophiae Christiane” 5:1969, nr 1, s. 238–242.
8. *Być albo nie być filozofii przyrody* [Ks. St. Mazierski, *Prolegomena do filozofii przyrody inspiracji arystotelesowsko-tomistycznej*, Lublin 1969], „Tygodnik Powszechny” 7 grudnia 1969, nr 49 (1089).
9. *Determinizm i indeterminizm w fizyce współczesnej* [J. Sławianowski, *Przyczynowość w mechanice kwantowej*, Warszawa 1969], „Znak” 1969, nr 185, s. 1504–1512.
10. [S. J. Prokhorik, *The Logic of Special Relativity*, Cambridge, At the University Press 1967], „Ruch Filozoficzny” 27:1969, nr 4, s. 274–276.
11. *Wobec Wszystkiego*, „Tygodnik Powszechny” 19 kwietnia 1970, nr 16 (1108).
12. *Nowa postać racjonalizmu* [R. Blanché, *Wiedza współczesna a racjonalizm*, Warszawa 1969], „Znak” 1970, nr 188–189, s. 354–362.
13. *Czy istnieje filozofia przyrody?* [Ks. St. Mazierski, *Prolegomena do filozofii przyrody inspiracji arystotelesowsko-tomistycznej*, Lublin 1969], „Znak” 1970, nr 192, s. 804–807.
14. *Mini-monografia kwazarów* [Wł. Zonn, *Kwazary – nowe formacje kosmiczne*, Warszawa 1970, seria „Omega”], „Tygodnik Powszechny” 11 sierpnia 1970, nr 33 (1125).
15. *Dialogi o matematyce* [Alfred Rieni, *Dialogi o matematyce*, Izd. Mir, Moskwa 1969], „Znak” 1970, nr 197, s. 1471–1479.
16. *Prehistoria teorii względności* [B. G. Kuzniecowa, *Otnositelnost*, Izd. Znanie, Moskwa 1969], „Znak” 1970, nr 198, s. 1593–1601.
17. *Pan Lem i profesor Hogarth* [S. Lem, *Głos Pana*, Czytelnik, Warszawa 1970, s. 325], „Znak” 1971, nr 205–206, s. 1091–1906.

18. [J. B. Zeldowicz, J. D. Nowikow, *Reljatiwitskaja astrofizika*, Nauka, Moskwa 1967] „Roczniki Filozoficzne” 19:1971, z. 3, s. 157–159.
19. *Teologia Kosmosu* [Ks. Marcin Ziółkowski, *Teologia Kosmosu*, Sandomierz 1971, Wyd. Diecezjalne], „Collectanea Theologica” 42:1972, z. 2, s. 179–181.
20. *Kosmologia – Filozofia – Bóg* [C. Tresmontant, *Problem istnienia Boga*, Pax, Warszawa 1970], (z zespołem uczestników seminarium filozofii przyrody w Instytucie Teologicznym w Tarnowie), „Znak” 1972, nr 217–218, s. 1125–1129;
21. *Spór o jednomysłność* [J. Ziman, *Spółeczeństwo nauki*], Tygodnik Powszechny 2 grudnia 1973, nr 48 (1297).
22. [podpisane: M. H.], *Kopernikowskie spotkanie w Lublinie* [Mikołaj Kopernik – *Studia i materiały sesji kopernikowskiej w KUL, 18–19 luty 1972*], „Znak” 1974, nr 235, s. 126–129.
23. [podpisane: M. H.], *Spółeczności uczonych* [W. Voisé, *Nowożytne spółeczności uczonych*, PWN, Seria „Omega”, Warszawa 1973], „Znak” 1974, nr 236, s. 248–254.
24. M. Heller, A. Czerny, Wł. Zonn, *Konfrontacja teorii kosmologicznych z danymi obserwacyjnymi*, 63 Sympozjum Międzynarodowej Unii Astronomicznej, Kraków, 10–12 września 1973 [sprawozdanie], „Postępy Astronomii” 22:1974, z. 1, s. 15–26.
25. [R. Penrose, *Struktura prostranstwa – wriemieni*, Izd. Mir, Moskwa 1972], „Studia Philosophiae Christianae” 10:1974, s. 187–189.
26. [P. J. E. Peebles, *Physical Cosmology*, Princeton University Press 1971], „Roczniki Filozoficzne” 22:1974, z. 3, s. 158–159.
27. [Martin Strauss: *Modern Physics and Its Philosophy – Selected Papers in the Logic, History and Philosophy of Science*, Dordrecht-Holland 1972, D. Reidel Publishing Company, Synthese Library], „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” 19:1974, nr 3, 1974, s. 567–569.
28. *Czy fizykę można stworzyć z pustki?* [John Coperthwaite Graves, *The Conceptual Foundations of Contemporary Relativity Theory*, MIT Press, London 1971], „Znak” 1975, nr 252, s. 932–935.
29. *Konflikt dwóch języków* [F. Chapey, *Science et foi – affrontement de deux langages*, Ed. du Centurion, 1974], „Tygodnik Powszechny” 9 listopada 1975, nr 45 (1398).
30. *Technika – nowe środowisko człowieka* [*Technika a społeczeństwo. Antologia*, pod. red. A. Sicińskiego, PIW, Biblioteka Myśli Współczesnej, t. 1–2, Warszawa 1974], „Znak” 1975, nr 255, s. 1209–1214.
31. *Wiara po świecku* [*Knowledge and Belief*, praca zbior. pod red. A. Ph. Griffithsa, Oxford University Press, 1973], „Tygodnik Powszechny” 30 listopada 1975, nr 48 (1401).
32. *Filozofia wartości* [Józef Tischner, *Świat ludzkiej nadziei*, Wyd. Znak, Kraków 1975], „Tygodnik Powszechny” 1 lutego 1976, nr 5 (1410).
33. *Wolność i konieczność* [Lucien Morren, *Dieu est libre et lié*, Paris–Bruxelles 1975], „Tygodnik Powszechny” 15 lutego 1976, nr 7 (1412).

34. *Synteza czy symbioza?* – 15 lat „Groupe de Synthèses”, „Znak” 1976, nr 259, s. 123–125.
35. *O roli cudzystowu w nauce* – w odpowiedzi na krytykę, „Tygodnik Powszechny” 6 czerwca 1976, nr 23 (1428).
36. *Świat jest informacją* [M. Lubomirski, *Filozoficzne zagadnienia teorii informacji*, ATK, Warszawa 1975], „Tygodnik Powszechny” 22 sierpnia 1976, nr 34 (1349).
37. *Dobrze, że żyjemy w tych czasach* [*The Physicist Conception of Nature*, red. Jagdish Mehra, Reidel Publishing Company 1973], „Znak” 1976, nr 262, s. 592–595.
38. *Wiara dla komputera* [R. J. Ackermann, *Belief and Knowledge*, Macmillan 1973], „Znak” 1976, nr 262, s. 595–601.
39. *Świat widzimy przez teorie* [R. Wójcicki, *Metodologia formalna nauk empirycznych*, Ossolineum, PWN, Warszawa 1974], „Znak” 1976, nr 262, s. 584–588.
40. *Dlaczego Poincaré nie stworzył teorii względności?* [A. Lubomirski, *Henri Poincarégo filozofia geometrii*, Ossolineum, Wrocław 1974], „Znak” 1976, nr 262, s. 589–591.
41. *Przypadkiem w Kosmosie* [J. Monod, *Le hasard et nécessité*], „Tygodnik Powszechny” 20 lutego 1977, nr 8 (1465).
42. *Wszczęświat w Erice*, „Tygodnik Powszechny” 26 czerwca 1977, nr 26 (1483).
43. *Uczniowie Pitagorasa* [W. Zonn, A. Finkelsztejn, *O nauce*, Wiedza Powszechna, Seria „Omega”, Warszawa 1977], „Tygodnik Powszechny” 11 grudnia 1977, nr 50 (1507).
44. *Dylemat ciągle żywy: nauka czy wiara?* [autoryzowany tekst dyskusji w kościele Dominikanów w Krakowie, 17 listopada 1976], „W drodze” 1978, nr 6 (58), s. 89–95.
45. *Czekanie na Kopernika* [M. Markowski, *Filozofia przyrody w pierwszej połowie XV wieku*], „Znak” 1978, nr 284, s. 280–284.
46. *Meta-morfozy meta-fizyki* [*Science et Métaphysique*, Beauchesne, Paris 1976], „Znak” 1978, nr 289–290, s. 1065–1070.
47. *Dyskusja o nauce i wierze* [z J. A. Kłoczowskim, S. Grygielem, S. Lemem w kościele Dominikanów w Krakowie, 17 listopada 1976 (tekst autoryzowany)], „Znak” 1978, nr 291, s. 1139–1152.
48. *Wyzwanie rzucone racjonalności* [J. Ladrière, *Les enjeux de la rationalité*], „Znak” 1978, nr 291, s. 1187–1191.
49. [R. K. Sachs, H. Wu, *General Relativity for Mathematicians*, Springer 1977], „Postępy Astronomii” 26:1978, z. 3, s. 225–226.
50. [*Mietodologiczeskije principy fiziki. Istorija i sowriemiennost*, pod red. B. M. Biedrowa i N. F. Owczinkowa, Izd. Nauka, Moskwa 1975], „Roczniki Filozoficzne” 26:1978, z. 3, s. 161–162.
51. *Einstein na KUL-u*, „Tygodnik Powszechny” 17 grudnia 1978, nr 51 (1560).

52. [Wiktor P. Wizgin, *Erlangenska ja programma i fizika*, Izd. Nauka, Moskwa 1975], „Zagadnienia Naukoznawstwa” 1979, nr 1 (57), s. 155–158.
53. *Mity – modele – paradygmaty* [Ian G. Barbour, *Myths, Models, and Paradigms – A Comparative Study in Science and Religion*, Harper and Row, 1976], „Tygodnik Powszechny” 18 listopada 1979, nr 46 (1608).
54. [J. Narlikar, *The Structure of the Universe*, Oxford 1977], „Roczniki Filozoficzne” 27:1979, z. 3, s. 135–136.
55. [M. Berry, *Principles of Cosmology and Gravitation*, Cambridge 1976], „Roczniki Filozoficzne” 27: 1979, z. 3, s. 136.
56. [M. Rowan-Robinson, *Cosmology*, Oxford 1977], „Roczniki Filozoficzne” 27:1979 z. 3, s. 137.
57. *Kosmologia sprzed 2330 lat* [Arystoteles „*O niebie*”, Biblioteka Klasyków Filozofii, przekład O. Siwek], „Tygodnik Powszechny” 6 lipca 1980, nr 27 (1641).
58. *Czas jako wspólny mianownik* [J. T. Fraser, *Time as Conflict*, Birkhäuser Verlag, Basel–Stuttgart 1978], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 2:1980, s. 72–80.
59. *Czas wynalazczy* [K. G. Dembigh, *Świat i czas*, PWN, Warszawa 1979], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 2:1980, s. 93–96.
60. *Logika a empiria* [A. Zinowjew, *Logika nauki*, PWN, Warszawa 1976], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 2:1980, s. 97–110.
61. *Licze, więc jestem* [I. Lakatos, *Proofs and Refutations – The Logic of Mathematical Discovery*, Cambridge University Press 1976], „Znak” 1980, nr 311–312, s. 751–756.
62. *Stworzenie i ewolucja „Wszechświata”* [J. Silk, *The Big Bang: The Creation and Evolution of the Universe*, Freeman and Company, San Francisco 1980], „Tygodnik Powszechny” 17 sierpnia 1980, nr 33 (1647).
63. *Piekło dla ciekawych* [R. Jastrow, *God and the Astronomers*, Norton and Company, London 1978], „Tygodnik Powszechny” 28 września 1980, nr 39 (1653).
64. M. Heller, W. Voisé, *Czasowe łamigłówki* [D. Park, *The Image of Eternity*], „Znak” 1981, nr 321, s. 363–369.
65. [F. Hoyle, *Steady-State Cosmology Revisited*, University College Cardiff Press 1980; F. Hoyle and Ch. Wickramasinghe, *The Origin of Life*, University College Cardiff Press 1980; F. Hoyle, *The Relation of Biology to Astronomy*, University College Cardiff Press 1980], „The Astronomy Quarterly” 4:1981, s. 39–41.
66. [J. V. Narlikar, *Relativity and Cosmology*, by Macmillan 1979], „The Astronomy Quarterly” 4:1982, s. 138–139.
67. *Trzy panie o fizyce matematycznej* [Y. Choquet-Bruhat, C. DeWitt-Morette, M. Dillard-Bleick, *Analysis, Manifolds and Physics*, North Holland 1978], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 4:1982, s. 56–69.
68. *Materia – kluczowe pojęcie filozofii Newtona* [E. McMullin, *Newton on Matter and Activity*, University of Notre Dame Press 1978], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 4:1982, s. 73–75.

69. *Wśród książek*, „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 4:1982, s. 81–85.
70. *W świecie książek*, „Znak” 1982, nr 337, s. 1630–1633.
71. *Wariacje na tematy kosmologiczne* [K. Rudnicki, *Die Sekunde der Kosmologen*, Klosterman, Frankfurt am Main 1982], „Przegląd Powszechny” 1982, nr 6 (735), s. 442–444.
72. [D. J. Raine, *The Isotropic Universe*, Adam Hilger Ltd., Bristol 1981], „The Astronomy Quarterly” 4:1982, nr 16, s. 194–195.
73. *Czy nowa rewolucja w nauce?* [Ilya Prigogine, Isabelle Stengers, *La Nouvelle Alliance*, Ed. Gallimard, 1979], „Znak” 1983, nr 342–343, s. 1010–1014.
74. *Wśród książek*, „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 5:1983, s. 65–68.
75. *Galileusz a sobór trydencki* [Vatican Observatory Publications, Special Series: *Studi Galileiani*, vol. 1, 1983], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 5:1983, s. 77–78.
76. [M. Jammer, *Das Problem des Raumes*, Darmstadt: Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1980], „The Review of Metaphysics” December 1983, s. 402–403.
77. [H. Mehlberg, *Time, Causality, and the Quantum Theory*, 2 vols, Dordrecht (Boston), London: D. Reidel Publishing Company 1980], „The Review of Metaphysics” December 1983, s. 408–409.
78. [N. Rescher, *Induction: An Essay on the Justification of Inductive Reasoning*, Pittsburgh: University of Pittsburgh Press, 1980], „The Review of Metaphysics” December 1983, s. 416–417.
79. [G. J. Whitrow, *The Natural Philosophy of Time*, Oxford: Clarendon Press, 1980], „The Review of Metaphysics” December 1983, s. 432–434.
80. [Cornman J. W., *Skepticism, Justification, and Explanation*, Dordrecht: D. Reidel Publishing Company 1980], „The Review of Metaphysics” March 1984, s. 618–619.
81. [Miller I. M., *Albert Einstein’s Special Relativity: Emergence (1905) and Early Interpretation (1905–1911)*, Reading, Mas.: Addison Wesley Publishing Company 1981] „The Review of Metaphysics” March 1984, s. 642–643.
82. *Wprowadzenie do teorii względności* [Literatura źródłowa do kursu „Podstawy Fizyki” na Politechnice Warszawskiej, t. 1 i 3, red. W. Krucek], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 6:1984, s. 77–78.
83. [*L’espèce et le temps aujourd’hui*, Ed. Seuil, Paris 1983], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 6:1984, s. 78–79.
84. [*Gregorian Reform of the Calendar – Proceedings of the Vatican Conference to Commemorate Its 400th Anniversary 1582–1982*], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 6:1984, s. 79–80.
85. *Książka, która otwiera horyzonty* [H. von Ditfurth, *Nie tylko z tego świata jesteśmy*, Pax, Warszawa 1985], „Przegląd Katolicki” 73:1985, nr 37 (65), s. 3.

86. [M. Friedman, *Foundations of Space-Time Theories. Relativistic Physics and Philosophy of Science*, Princeton University Press 1983], „Acta Cosmologica” 13:1985, s. 77–78.
87. [Y. Choquet-Bruhat, C. DeWitt-Morette with M. Dillard-Bleick, *Analysis, Manifolds and Physics, revised edition*, North Holland 1982], „Acta Cosmologica” 13:1985, s. 79.
88. [*Astrophysical Cosmology. Proceedings of the Study Week on Cosmology and Fundamental Physics*, Pontificia Academia Scientiarum, *Scripta varia*, vol. 48, 1982], „Acta Cosmologica” 13:1985, s. 80.
89. *Cosmology – The Science of the Universe* [E. R. Harrison, *The Science of the Universe*, Cambridge University Press 1981], „The Astronomy Quarterly” 5:1985, nr 18, s. 120–122.
90. [W. I. Arnold, *Teoría katastrof* Izd. Moskowskiego Uniwersytetu 1983], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 7:1985, s. 89–90.
91. *Tematyczna analiza nauki* [G. Holton, *L’imagination scientifique*, Ed. Gallimard, Paris 1981], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 7:1985, s. 91–94.
92. *Bóg i nowa fizyka* [P. C. W. Davies, *Dio e la nuova fisica*, Mondadori Ed., Milano 1984], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 7:1985, s. 95–98.
93. *Otwarty świat Sir Karla Poppera* [K. Popper, *L’univers irresolu*, Ed. des Sciences et des Artes, Paris 1984], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 7:1985, s. 99–102.
94. [„*General Relativity and Gravitation*”. *Invited Papers and discussion reports of the 10th International Conference*, Padua, 3–8 July 1983, D. Reidel Publishing Company, Dordrecht 1984], „Classical and Quantum Gravity” 2:1985, s. 599.
95. [*Quantum, Space and Time – The Quest Continues. Studies and Essays in Honour of Louis de Broglie*, Paul Dirac and Eugene Wigner, Cambridge University Press 1984], „Classical and Quantum Gravity” 2:1985, s. 129–130.
96. [J. D. Barrow, F. J. Tipler, *The Anthropic Cosmological Principle*, Oxford University Press 1986], „Classical and Quantum Gravity” 2:1985, s. 727–728.
97. [*The Enigma of Time*, ed. P. T. Landsberg, Adam Hilger, Bristol 1982], „Foundations of Physics” 15:1985, s. 399–401.
98. [D. Layzer, *Constructing the Universe* (Scientific American Library), Freeman and Company 1984], „The Astronomy Quarterly” 5:1986, s. 185–186.
99. *Lewa ręka stworzenia* [J. Silk, J. D. Barrow, *La main gauche de la création*, Paris 1985], „Przegląd Powszechny” 1986, nr 7–8 (779–778), s. 208–210.
100. [*Die Physik der Zeitrichtung*, by H. D. Zeh, Springer, New York 1984], „Foundations of Physik” 16:1986, s. 951–952.
101. [B. O Neil, *Semi-Riemannian Geometry with Applications to Relativity*, Academia Press 1983], „Acta Cosmologica” 14:1986, s. 139–140.

102. [*The Big Bang and Georges Lemaître, Proceedings of a Symposium in honour of G. Lemaître fifty years after his initiation of Big-Bang Cosmology, Louvain-La-Neuve, 10–13 Oct. 1983*, ed. by A. Bayer, D. Reidel 1984] „Acta Cosmologica” 14:1986, s. 141–142.
103. [R. Penrose, W. Rindler, *Spinors and Space-Time*, vol. 1, *Two-Spinor Calculus and Relativistic Fields*, Cambridge University Press 1984], „Acta Cosmologica” 14:1986, s. 143–144.
104. *Powrót do kosmologii* [S. Toulmin, *The Return to Cosmology – Postmodern Science and the Theology of Nature*, University of California Press, 1985], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 8:1986, s. 102–104.
105. *Wśród lektur: fizyka i filozofia*, „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 8:1986, s. 117–124.
106. [J. D. Barrow, F. J. Tipler, *The Anthropic Cosmological Principle*, Oxford, Clarendon Press 1986], „The Review of Metaphysics” March 1987, s. 564–565.
107. *Fizycy i teologowie w Castel Gandolfo*, „Tygodnik Powszechny” 29 listopada 1987, nr 48 (2005), s. 3.
108. [A. Funkenstein, *Theology and the Scientific Imagination from the Middle Ages to the Seventeenth Century*, Princeton University Press 1986], „The Review of Metaphysics” December 1987, s. 385–386.
109. *Wśród książek*, „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 9:1987, s. 46–50.
110. [R. Geroch, *Mathematical Physics*, The University Press, Chicago–London 1985], „Acta Cosmologica” 15:1988, s. 209–210.
111. *Z marszu czy krok po kroku?* [F. Capra, *Punkt zwrotny*, PIW, Warszawa 1987], „Przegląd Katolicki” 17 lipca 1988, nr 29 (213), s. 6.
112. [D. E. Mook, T. Vargish, *Inside Relativity*, Princeton University Press, 1987], „Classical and Quantum Gravity” 5:1988, s. 1155.
113. *Metanaukowa rewolucja* [J. Życiński, *The Structure of the Metascientific Revolution*, Pachart, Tucson 1988], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 10:1988, s. 50–51.
114. [A. A. Friedman – *Life and Work*, E. A. Tropp. W. Ya. Frenkel, A. D. Czernin, Moscow: Nauka 1988], „Classical and Quantum Gravity” 6:1989, s. 1063–1064.
115. [*God and Nature: Historical Essays on the Encounter between Christianity and Science*, ed. by D. C. Lindberg and R. L. Numbers, Berkeley: University of California Press 1986], „CTNS Bulletin” [The Center for Theology and the Natural Sciences] 9:1989, nr 4, s. 16–18.
116. *Człowiek i „Wszechświat” z perspektywy Leningradu*, „Tygodnik Powszechny” 14 stycznia 1990, nr 2 (2116), s. 1–2.
117. *Wśród książek*, „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 12:1990, s. 63–66.
118. *Czytanie przez okulary (w odpowiedzi na krytykę)*, „Wiedza i Życie” 9:1990, s. 77.
119. [*300 Years of Gravitation*, (ed. by W. Hawking & W. Israel) Cambridge University Press 1987], „Centaurus” 33:1990, s. 290–192.

120. *Najgłębszy stopień zrozumienia* [J. Polkinghorne, *Science and Creation – The Search for Understanding*, SPCK, London 1989], „Przegląd Powszechny” 1991, nr 1 (833), s. 167–169.
121. *Między wiedzieć i wierzyć – Dyskusja*, „Znak” 1991, nr 428, s. 29–42.
122. [J. D. Barrow, *The World within the World*, Clarendon Press, Oxford 1988], „Acta Cosmologica” 17:1991, s. 85–87.
123. *Dwie książki, dwóch autorów*, „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 13:1991, s. 29–32.
124. *O fizyce i filozofii, czyli kilka uwag na marginesie krytyki (odpowiedź na recenzję książki: Teoretyczne podstawy kosmologii)*, „Postępy Fizyki” 42:1991, s. 108–110.
125. *Scenariusz kosmicznego dramatu* [K. Maślanka, *Kosmologia współczesna*, Wyd. Secesja, Kraków 1991], „Wiedza i Życie” 10:1991, s. 32.
126. [Modern Differential Geometry for Physicists by Ch. J. Isham, World Scientific 1989] „European Journal of Physics” 12:1991, s. 103–104.
127. *Książka jedenastu pytań* [D. Gjestrn, *Science and Philosophy – Past and Present*, Penguin 1989], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 14:1992, s. 115–117.
128. *Stworzenie świata i kosmologia kwantowa* [W.B. Drees, *Beyond the Big Bang – Quantum Cosmologies and God*, Open Court 1990], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 14:1992, s. 121–122.
129. *Wśród ostatnich lektur*, „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 14:1992, s. 139–140.
130. *Post scriptum do „Dylematów”*, „Logos i Etos” 1:1992, s. 122–124.
131. *Programy badawcze w teologii* [N. Murphy, *Theology in the Age of Scientific Reasoning*, Cornell University Press, 1990], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 15:1993, s. 117–119.
132. *Czy Pan Bóg gra w kości?* [I. Stewart, *Does God Play Dice? – The Mathematics of Chaos*, Penguin Books 1990], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 15:1993, s. 121–122.
133. *Teologowie i nauka* [Teologia e scienze nel mondo contemporaneo, Massimo 1989], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 15:1993, s. 123–124.
134. *W sprawie „sprawy Galileusza”*, „Postępy Fizyki” 44:1993, s. 507–514.
135. *Explosive Theory, Universal Truths* [C. J. S. Clarke, *The Analysis of Space-Time Singularities*, Cambridge University Press 1993], „The Times Higher Education Supplement” September 9, 1994, s. 22.
136. *Matematyczność świata* [J. D. Barrow, *Perché il mondo matematico?* Laterza, Roma–Bari 1992], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 16:1994, s. 121–122.
137. *Szachy, krykiet i matematyka* [G. H. Hardy, *A Mathematician’s Apology*, Cambridge University Press 1993], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 16:1994, s. 122–123.
138. *Dalszy ciąg ważnej debaty* [Quantum Cosmology and the Laws of Nature – Scientific Perspective on Divine Action, red. R. J. Russell, N. Murphy, G. J. Isham, Vatican Observatory Publications – The Center for

- Theology and the Natural Sciences, Berkeley 1993], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 16:1994, s. 129–132.
139. *Teologia naturalna w nowym wydaniu* [P. C. W. Davies, *The Mind of God – The Scientific Basis for a Rational World*, Simon and Schuster, New York–London, etc., 1993], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 16:1994, s. 132–133.
140. *Mechanika Newtona wczoraj i dziś* [W. I. Arnold, *Gjujgens i Barrou, Njuton i Guk*, Nauka, Moskwa 1989], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 16:1994, s. 140–141.
141. *Gödla kłopoty z zamkniętym czasem* P. Yourgrau, *The Disappearance of Time – Kurt Gödel and the Idealistic Tradition in Philosophy*, Cambridge University Press, 1991], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 16:1994, s. 141–143.
142. [J. V. Narlikar, *Introduction to Cosmology*, Cambridge University Press, 1993], „Classical and Quantum Gravity” 11:1994, s. 2836–2837.
143. [René Thom, *Stabilité structurelle et morphogénèse – Essai d’une théorie générale des modèles*], [w:] *Przewodnik po literaturze filozoficznej XX wieku*, red. B. Skarga, przy współpracy S. Borzyma i H. Floryńskiej-Lalewicz, t. 2, PWN, Warszawa 1994, s. 422–426.
144. *Space, Time and Space-Time* [G. Nerlich, *What Spacetime Explains: Metaphysical Essays on Space and Time*, Cambridge University Press 1994], „The Times Higher Education Supplement” September 29, 1995, nr 1195, s. 25.
145. *Czy nasz umysł myśli niealgorytmicznie?* [R. Penrose, *Shadows of the Mind*, Oxford University Press 1994], „Znak” 1995, nr 484, s. 189–193.
146. *Filozoficzne aspekty statystyki* [C. R. Rao, *Statystyka i prawda*, PWN, Warszawa 1994], Zgadnienia „Filozoficzne w Nauce” 17:1995, s. 114–115.
147. *Limits of Science – Cracow, 1996* [sprawozdanie z Konferencji, Kraków, 9–10 maja 1996 r.], „Foundations of Science” 3:1995/96, s. 467–469.
148. *The Macramé Universe* [*Knots and Quantum Gravity*, ed. by J. C. Baez, Clarendon Press, Oxford 1994], „The Times Higher Education Supplement” March 15, 1996, nr 1216, s. 24.
149. *Mach’s Principle Continues to Provoke Debate* [*Mach’s Principle from Newton’s Bucket to Quantum Gravity*, ed. J. B. Barbour, H. Pfister, Birkhäuser 1995], „Physics World” 9, May 1996, nr 5, s. 53–54.
150. *Niewinny świat matematyki* [S. Ulam, *Przygody matematyka*, Prószyński i S-ka, Warszawa 1996], „Nowe Książki” 10:1996, s. 62–63.
151. *Rewolucja w kosmologii* [J. Turek, „*Wszechświat*” dynamiczny, Redakcja Wydawnictw KUL, Lublin 1995], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 18:1996, s. 137–139.
152. *Odrzucone idee* [*Hidden Histories*, red. R. B. Silvers, A New York Review Book, New York 1995], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 18:1996, s. 139–140.

153. *Filozofia przyrody nadal w kryzysie – Refleksje na marginesie VI Polskiego Zjazdu Filozoficznego*, Toruń, 5–9 września 1995 r., „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 18:1996, s. 121–124.
154. *Muzyka sfer* [J. Jamies, *The Music of Spheres*, Grove Press, New York 1933], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 18:1996, s. 140–141.
155. *Jeszcze o Galileuszu* [A. Adamski, *Galileusz – Kopernikanizm – Biblia*, Wyd. Bonami, Poznań 1955], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 18:1996, s. 141–142.
156. *Czy matematyczny truizm?* [J. Barrow, *II razy drzwi*, Prószyński i S-ka, Warszawa 1996], „Nowe Książki” 11:1996, s. 64–65.
157. *Logos, Szkoła w Chartres i powstanie nauk empirycznych* [Z. Liana, *Koncepcje Logosu i natury w Szkole w Chartres*, (Rozprawy OBI), OBI, Kraków 1996], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 19:1996, s. 139–141.
158. *Filozofia Einsteina* [M. Paty, *Einstein philosophe*, Paris 1993], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 19:1996, s. 139–141.
159. *Dyskusja Hawking – Penrose* [S. Hawking, R. Penrose, *The Nature of Space and Time*, Princeton 1995], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 19:1996, s. 141–142,
160. *Zasada Macha* [*From Newton's Bucket to Quantum Gravity*, red.: J. Barbour, H. Pfister, Boston–Basel–Berlin, 1995], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 19:1996, s. 142–144.
161. *Popularyzacja nauki kiedyś i dziś* [G. Smoot, *Les Rides des Temps*, Flammarion, 1994 oraz B. le Bovier de Fontenelle, *Entretiens sur la pluralité des mondes*, Ed. de l'Aube, 1994), „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 19:1996, s. 146–148.
162. *Ślepy zoolog* [R. Dawkins, *Ślepy zegarmistrz*, Warszawa 1994], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 19:1996, s. 146–148.
163. *Logiczne metody ontologii* [*Co istnieje?* Antologia tekstów ontologicznych z komentarzami, red. J. J. Jadacki, T. Bigaj, A. Lissowska, PETIT, Warszawa 1996], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 19:1996, s. 136–139.
164. *Świadectwo pokolenia wojny* [*Próg istnienia*, red. J. J. Jadacki, B. Markiewicz, Polskie Towarzystwo Filozoficzne, Warszawa, cz. I: *Zdziesiątkowane pokolenie*, 1995; cz. II: *Dzieło niedokończone*, 1996], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 19:1996, s. 139–143.
165. *Obserwacyjne badanie historii wszechświata* [sprawozdanie z konferencji], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 20:1997, s. 119–121.
166. *Biblia a nauka* [sprawozdanie z konferencji], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 20:1997, s. 122–123.
167. M. Heller, M. Kokowski, M. Olejnik, A. Olszewski, W. Wójcik, *Czy darwinizm jest metafizycznym programem badawczym?* [dyskusja], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 22:1998, s. 93–113.
168. ESSSAT VII [sprawozdanie z konferencji], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 22: 1998, s. 123–125.

169. *Metafizyka po pozytywizmie* [S. Wszolek, *Nieusuwalność metafizyki*, OBI – Biblos, Kraków–Tarnów 1997], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 22:1998, s. 136–143.
170. *Matematyczna geneza filozofii procesu* [J. Mączka, *Od matematyki do filozofii*, OBI – Biblos, Kraków–Tarnów 1998], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 22:1998, s. 143–147.
171. *Przestrzeń dialogu* [T. Sierotowicz, *Nauka a wiara – przestrzeń dialogu*, OBI – Biblos, 1997], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 22:1998, s. 147–150.
172. *Naukowe obrazy świata na przełomie tysiącleci* [sprawozdanie z konferencji, Watykan 26–29 października 1998], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 23:1998, s. 133–136.
173. *Polska biografia Newtona* [J. Kierul, *Izaak Newton – Bóg, światło i świat*, Quadrivium, 1996], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 22:1998, s. 153–155.
174. [Gereon Wolters, Mach I, Mach II, *Einstein und die Relativitätstheorie. Eine Fälschung und Ihre Folgen*, W. de Gruyter & Co., Berlin–New York, 1997], „Centaurus” 33:1990, s. 273–276.
175. *Czy matematykę da się wyeliminować z fizyki?* [T. Bigaj, *Matematyka a świat realny*, Wyd. Fil. i Soc. UW, Warszawa 1997], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 24:1999, s. 135–140.
176. *Prawie wszystko o wszystkim* [*Uniwersalność w nauce i poza nauką (Teorie – fakty – mity)*], red. A. Wójtowicz, Wyd. Fil. i Soc. UW, Warszawa 1998], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 24:1999, s. 141–143.
177. [D. Edwards, *The God of Evolution – A Trinitarian Theology*, New York–Mahwah, Paulist Press, 1999], „Tarnowskie Studia Teologiczne” 18/2:1999, s. 333–335.
178. *Seminarium „Nauka–Religia–Dzieje” – po raz dziesiąty* (Castel Gandolfo, 10–12 sierpnia 1999), „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 25:1999, s. 97–99.
179. *Science and Religion Forum* (Durham, 9–11 września 1999), „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 25:1999, s. 103–105.
180. *Mózg i matematyka* [S. Dehaene, *The Number Sense*, Oxford Univ. Press, 1997], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 26:2000, s. 128–134.
181. *Jubileusz 2000* [Sprawozdanie z Konferencji Rzym, 23–24 maja 2000], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 26:2000, s. 121–122.
182. *Mechanika kwantowa w Castel Gandolfo* [Sprawozdanie z Konferencji Castel Gandolfo, 25 czerwca – 1 lipca 2000], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 26:2000, s. 123–127.
183. *Naukowa biografia Lemaître’a* [D. Lambert, *Un atome d’Univers*, Ed. Lessius, Ed. Racine, Bruxelles 2000], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 27:2000, s. 144–146.
184. *COSPAR w Warszawie* [sprawozdanie z Konferencji, Warszawa, 16–23 lipca 2000], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 27:2000, s. 131–133.

185. *Kosmologiczne sympozjum w Walencji* [sprawozdanie z konferencji, 18–20 września 2000, Walencja], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 27:2000, s. 134–135.
186. *Obrazy świata* [sprawozdanie z konferencji: *Images of the World – Science, Humanities, Art*, Kraków, 29–30 września 2000], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 27:2000, s. 136–137.
187. *Superstruny* [Piękno „Wszechświata” – *Superstruny, ukryte wymiary i poszukiwanie teorii ostatecznej*, Prószyński i S-ka, Warszawa 2001], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 28–29:2001, s. 218–220.
188. *Wielka inflacja* [A. H. Guth, „Wszechświat” inflacyjny – *W poszukiwaniu nowej teorii pochodzenia Kosmosu*, Prószyński i S-ka, Warszawa 2001], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 28–29:2001, s. 221–223.

PRZEKŁADY – TRANSLATIONS

1. Georges Lemaître, *Hipotezy kosmologiczne*, „Znak” 1976, nr 264, s. 877–889 (przekład: M. Heller, J. Łata; przypisy M. Heller).
2. Jean Rostand, *Myśli biologa*, „Znak” 1979, nr 297, s. 266–269.
3. Alfred North Whitehead, *Religia a nauka*, 12 rozdział książki: *Science and the Modern World*, (przekład i słowo wstępne o Whiteheadzie), „Znak” 1980, nr 308, s. 227–238
4. C. F. von Weizsäcker, *Filozofia grecka i fizyka współczesna*, „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 2:1980, s. 1–17 (przekład i opracowanie).
5. J. T. Fraser, *Wyjście z jaskini Platona: naturalna historia czasu*, „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 2:1980, s. 18–40 (przekład i opracowanie).
6. J. Ladrière, *Filozofia chrześcijańska a nauka*, „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 2:1980, s. 41–60 (przekład: M. Heller, D. Orlewicz).
7. *Natura Rzeczywistości* (Dyskusja Einsteina z Rabindranatem Tagore), „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 4:1982, s. 8–12.
8. R. Penrose, *Platońska rzeczywistość pojęć matematycznych*, „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 13:1991, s. 23–27.
9. *Teologia odstąpienia*, 13 rozdział książki: R. Sokolowski, *Obecność eucharystyczna*, Biblos, Tarnów 1995, s. 201–239.
10. Paul A. M. Dirac, *Matematyczne podstawy teorii kwantów*, „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 21:1997, 107–111.

INNE – VARIA

1. Z korespondencji autora *Wobec Wszechświata* [z Małgorzatą Głódź], „Znak” 1972, nr 215, s. 735–741.
2. [Początek świata według współczesnej kosmologii], w książce: Ks. Wincenty Granat, *Ku Człowiekowi i Bogu w Chrystusie*, t. 1, Towarzystwo Naukowe KUL, Lublin 1972, s. 170–172.

3. [podpisane: M. H.], *Modlitwa o unitarną teorię pola*, „Znak” 1974, nr 240, s. 834–835.
4. *Astronom – Humanista*, „Tygodnik Powszechny” 11 kwietnia 1976, nr 15 (1420), s. 7.
5. *Filozoficzne zagadnienia w nauce* (wstęp do numeru), „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 1:1978/79, s. 1–2.
6. [wypowiedź na temat wznowionego czasopisma], „Przegląd Powszechny” 1982, nr 1–2 (730–731), s. 15–16.
7. W: *Katolicyzm A – Z*, pod red. ks. Z. Pawlaka, Księgarnia św. Wojciecha, Poznań 1982, hasła: kosmos (kosmologia), s. 211–212; materia, s. 257–258; ruch, s. 335.
8. M. Heller, W. R. Stoeger, J. Życiński, *Introduction*, „Philosophy in Science” 1:1983, s. 7–19.
9. *Genesis czasu* [wiersz], [w:] 25 lat Duszpasterstwa Akademickiego przy parafii NMP z Lourdes w Krakowie, Kraków 1983, s. 32.
10. *Ewolucja – Problematyka w aspekcie kosmologicznym*, [w:] *Encyklopedia katolicka*, t. 4, Wyd. Towarzystwa Naukowego KUL, Lublin 1983, s. 1444–1446.
11. *Wybrane kierunki i zagadnienia filozofii przyrody* [skrypt], PAT, Kraków 1986.
12. *Short History of The Pontifical Academy of Theology in Cracow*, [w:] *Newton and the New Direction in Science*, Proceedings of the Cracow Conference, 25 to 29 May 1987, ed. by G. V. Coyne, M. Heller, J. Życiński, Specola Vaticana 1988, s. 15.
13. M. Heller, W. R. Stoeger, J. Życiński, *Introduction*, „Philosophy in Science” 3:1988, s. 9–14.
14. M. Heller, J. Życiński, S. Ślaga, J. Turek, *List* (do Ks. Bpa Alfonsa Nosola, Przewodniczącego Rady Naukowej Episkopatu), „Tygodnik Powszechny” 17 czerwca 1990, nr 24 (2138), s. 6.
15. *Zamiast zakończenia*, [w:] *Matematyczność przyrody*, red. M. Heller, J. Życiński, A. Michalik, OBI-PAT, Kraków 1990, s. 139–141.
16. Przedmowa (do wydania polskiego książki: E. McMullin, *Ewolucja i stworzenie*, OBI – PAT, Kraków 1990), s. IV.
17. M. Heller, Z. Żekanowski, *Seminar on Differential Spaces* [wstęp do tomu], „Demonstratio Mathematica” 24:1991, nr 3–4, s. 347–348.
18. *The Matter is Urgent* [Foreword – przedmowa do książki:] O. Pedersen, *The Book of Nature*, Vatican Observatory Publications, Specola Vaticana 1992, s. V–VI.
19. *Gdyby Kościół uznał, że Ziemia się kręci, zrobiłby błąd* [wywiad], „Niedziela” – Dodatek tygodniowy do „Życia Warszawy” 28–29 listopada 1992, s. 4–5.
20. *Nauka a wiara: spór potrzebny teologii* [wywiad], „Gazeta Krakowska” (Od piątku do soboty), 22 stycznia 1993, nr 17, s. 5.
21. *Jak być chrześcijaninem w świecie Darwina i Einsteina?*, przedmowa do polskiego wydania książki: D. Sankey, D. Sullivan, B. Watson, *Planeta Ziemia – mój dom. Religia a nauka – zintegrowany kurs dla szkół pod-*

- stawowych i średnich*, Biblos, Tarnów 1993; [przedrukowane [w:] „Gość Niedzielny” 70:1993, nr 8, s. 11].
22. *Nasz „Wszechświat” nie mieści się już w równaniach Einsteina* [wywiad], „Odra” 1993, nr 3, s. 23–33.
 23. *Uwagi o etyce i metodyce pracy naukowej* [pierwsza część], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 15:1993, s. 99–105.
 24. *„Jak kręgi od rzuconego do wody kamienia”*, wstęp do książki: E. Mc-Mullin, *Ewolucja i stworzenie*, wyd. drugie, poprawione i rozszerzone, OBI, Kraków 1993, s. VII–XXIII].
 25. K. Buchner, M. Heller, P. Multarzyński, W. Sasin, *Literature on Differential Spaces*, „Acta Cosmologica” 19:1993, s. 111–129.
 26. *Uwagi o etyce i metodyce pracy naukowej* (dokończenie), „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 16:1994, s. 101–109.
 27. *Przedmowa*, [w:] *Kosmos i filozofia*, red. Z. Golda i M. Heller, Biblos – OBI, Tarnów–Kraków 1994, s. 7–9.
 28. *Wypowiedź o Ojcu Bocheńskim*, „Gazeta Wyborcza” 10 lutego 1995, nr 35 (1723), s. 11.
 29. *Przemijanie i kultura*. Słowo na rozpoczęcie sympozjum, [w:] *Teologia – kultura – rzeczywistość*, Materiały z sympozjum w Instytucie Teologicznym w Tarnowie, red. Z. Adamek, Biblos, Tarnów 1995, s. 7–10.
 30. *Prawda i wynikanie*. Słowo na rozpoczęcie sympozjum „Logika i metafizyka”, [w:] *Logika i metafizyka*, red. Z. Wolak, Biblos – OBI, Tarnów–Kraków 1995, s. 7–8.
 31. Rancho Gandolfo, „Religioni et Litteris” 8:1995, s. 14–16.
 32. Jerzy Rayski (1917–1993) – *In Memoriam*, „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 17:1995, s. 109–111.
 33. *Zbuntowany anioł i doświadczenie teologa*, Wstęp do książki: *Obrazy świata w teologii i naukach przyrodniczych*, red. M. Heller, S. Budzik, S. Wszolek, Biblos, Tarnów 1996, s. 7–9.
 34. M. Heller, S. Budzik, S. Wszolek, *Nauki jako locus theologicus*, [w:] *Obrazy świata w teologii i naukach przyrodniczych*, red. M. Heller, S. Budzik, S. Wszolek, Biblos, Tarnów 1996, s. 253–259.
 35. Publikacje Księdza Profesora Michała Hellera, [w:] *Przestrzenie księdza Cogito*, red. S. Wszolek, Biblos, Tarnów, 1996, s. 235–272.
 36. *Czy fizyka jest nauką humanistyczną?* (fragmenty), „Biuletyn Informacyjny Pracowników Akademii Górniczo-Hutniczej” 29 maja 1996, nr 29, s. 9–11.
 37. *Kosmiczny krawiec*, „Gazeta Wyborcza” (Gazeta w Krakowie) 12 września 1996, s. 5.
 38. *Czy filozof może uprawiać filozofię nauki?* [Głos w dyskusji], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 18:1996, s. 3–6.
 39. *Czy filozof może uprawiać filozofię nauki?* [Głos w dyskusji], „Filozofia Nauki” 4:1996, nr 2 (14), s. 135–137 (przedruk).
 40. *Filozofia jest przygodą człowieka będącego w drodze*, [w:] *Rozmowy o filozofii*, [wywiad], red.: A. Zieliński, M. Bagiński, J. Wojtysiak, Redakcja Wydawnictw KUL, Lublin 1996, s. 213–248.

41. *Słowo wstępne*, [w:] *Otwarta nauka i jej zwolennicy*, red.: M. Heller, J. Urbaniec, OBI – Biblos, Kraków–Tarnów 1996, s. 7–8.
42. *Czy matematyka jest strukturą świata*, [Głos w dyskusji] [w:] *Otwarta nauka i jej zwolennicy*, red.: M. Heller, J. Urbaniec, OBI – Biblos, Kraków–Tarnów 1996, s. 63–67.
43. *Nauka jest częścią kultury* [wywiad], „Forum Akademickie” 1997, nr 3, s. 34–35.
44. *Wiara a nauka*, [w:] *W Duchu i Prawdzie – Katechizm Kościoła katolickiego w refleksji i w życiu*, red. Cz. Noworolnik, M. Zając, M. Bednarz, S. Budzik, A. Drożdż, Biblos, Tarnów 1997, s. 296–299.
45. *Stworzenie i ewolucja* [hasło], *Bóg – człowiek – świat. Ilustrowana encyklopedia dla młodzieży*, red.: A. Konopczyna, I. Mierzwa, Księgarnia św. Jacka, Katowice 1991, s. 262.
46. *Wiara a nauka* [hasło], *Bóg – człowiek – świat. Ilustrowana encyklopedia dla młodzieży*, red. A. Konopczyna, I. Mierzwa, Księgarnia św. Jacka, Katowice 1991, s. 298–299.
47. *Przyszłość nauki już się zaczęła* [sprawozdanie z konferencji], „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 20:1997, s. 126–128.
48. *Na nadchodzące czasy...*, „Currenda” 1997, nr 147, s. 21–22.
49. *Sąd nad czasem i nad Wszechświatem* [wywiad prowadzony przez M. Rotkiewicza i J. Wróbla], „Życie” 24–26 grudnia 1997 [Życie na Boże Narodzenie], s. 7.
50. *Doświadczenie granic* [Słowo wstępne], *Granice nauki*, red. M. Heller, Janusz Mączka, J. Urbaniec, OBI – Biblos, Kraków–Tarnów 1997, s. 7–10.
51. Laudacja George’a Coyne’a z okazji nadania mu doktoratu *honoris causa* Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie, „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 21:1997, s. 3–8.
52. IX Seminarium: Nauka – religia – dzieje, „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 21:1997, s. 119–121.
53. *Przestrzeń w cieniu Mont Blanc*, „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 21:1997, s. 123–125.
54. *Przestrzeń dialogu* [wstęp], *Początek świata, Biblia a nauka*, red. M. Heller, M. Drożdż, Biblos, Tarnów 1998, s. 7–14.
55. *Michał Heller. Bibliografia*, „Ruch Filozoficzny” 55:1998, nr 1, s. 133–153.
56. *Jesteśmy dziećmi Wszechświata* [wywiad z cyklu: Rozmowy na koniec wieku], „Znak” 1998, nr 522, s. 4–15.
57. *Viera a veda*, [w:] *Katechismus Katolickej Cirkvi v päťdesiatich témach, Kňazsky seminar sv. Karola Boromejského*, Košice; Bardejov 1998, s. 272–275 (słowacki przekład pozycji 46).
58. [Przedmowa], *Wyższe uczelnie Tarnowa. Informator*, Biblos, Tarnów 1999, s. 3.
59. *Fides et ratio*. Dyskusja na Wydziale Filozoficznym PAT, „Logos i Ethos” 1:1999, nr 7, s. 52–68 (Głos M. H., s. 60–61).

60. *„Ten przekład tkwi nam w uszach i sercu”* [słowo wprowadzające], *Od Biblii Wujka do współczesnego języka religijnego*, red. Z. Adamek, S. Koziara, Biblos, Tarnów 1999, s. 11–12.
61. *O tajemnicy Wszechświata* [wywiad], *Rozmowy na koniec wieku*, red.: K. Janowska, P. Mucharski, Wyd. Znak, Kraków 1999, s. 5–21.
62. *Po 20-stu latach*, „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 25:1999, s. 20–29.
63. *Fizyka nie bada tamtego świata* [wywiad prowadzi J. Borkowicz], „Więź” 2000, nr 12 (506), s. 42–48.
64. *Prawda i uniwersalizm* [otwarcie sympozjum], *Uniwersalizm Chrześcijaństwa a pluralizm religii*, red. S. Budzik, Z. Kijas, Biblos, Tarnów 2000, s. 7–9.
65. *Debata nad czasem* [wywiad prowadzi J. Jachimecki], „Gazeta Krakowska” 11 maja 2000, s. 6.
66. Głos w debacie: *Sąd nad XX wiekiem*, „Tygodnik Powszechny” 4 czerwca 2000, nr 23 (2656), s. 3–4.
67. *Kapłan na drogach wiary i nauki* – rozmowa z ks. prof. Michałem Hellerem [wywiad prowadzi Krzysztof Tomasik], „Wiadomości KAI” 1 czerwca 2000, nr 23 (428), s. 16–20.
68. *Kapłan na drogach wiary i nauki*, „Powściągliwość i Praca” 2000, nr 9 (598), s. 28–29, 36 (przedruk).
69. *O kosmologii, teologii i racjonalności* [wywiad prowadzi M. Hetmański], „Computerworld” październik 2000, s. 38–44.
70. *Ks. Józef Tischner – mistrz i filozof*, „Zagadnienia Filozoficzne w Nauce” 26:2000, s. 3–5.
71. *Etyka przed technologią* [wywiad prowadzi W. M. Bielski], „Przegląd Techniczny” 9–6 lipca 2000, nr 28–29, s. 9–10.
72. *Nauka, teologia, piękno* [wywiad prowadzi B. Aarczuk], „Foton” 2001, nr 74, s. 7–12.